

Sykepengemottak blant eldre arbeidstakere i Norge 1993-2019*

Asbjørn Goul Andersen, Øystein M. Hernæs

Frischsenteret

2025-06-30

Sammendrag: Artikkelen beskriver utviklingen i mottak av sykepenger blant sysselsatte i aldersgruppene 45-49 år, 50-54 år, 55-59 år og 60-66 år i Norge 1993-2019. Generelt økte sykepengemottaket markant fram til tidlig 2000-tall, for deretter å falle fram til 2019. Nedgangen har vært større for eldre aldersgrupper, og har vært særlig stor blant 60-66-åringene, som samtidig har hatt markant økning i sysselsetting. Det har også vært en stor nedgang i mottak av arbeidsavklaringspenger (AAP) og uføretrygd blant 60-66-åringene i samme periode, så den store nedgangen i sykepengemottaket per sysselsatt blant de eldste forklares ikke av at flere av de mest sykelige i denne gruppen mottar andre helserelaterte ytelser i stedet. Selv om endrede regler for tidlig uttak av pensjon har hatt stor betydning for yrkesaktiviteten i 60-årene gjennom perioden, ser dette ikke ut til å ha påvirket sykepengemottaket blant yrkesaktive i særlig grad. Økt utdanningsnivå, endret yrkessammensetning og bedret helse målt ved forventet gjestående levetid kan forklare noe av nedgangen i sykepengemottaket, men selv når vi justerer for alle disse faktorene gjenstår en betydelig nedgang i sykepengemottaket fra 2003 til 2019, særlig blant eldre aldersgrupper.

Nøkkelord: sykefravær, sysselsetting, trygd, eldre arbeidstakere, pensjon

Abstract: This article describes the development in sickness benefit receipt among the age groups 45–49, 50–54, 55–59, and 60–66 in Norway from 1993 to 2019. Overall, sickness benefit receipt rose markedly until the early 2000s, then declined until 2019. The decline has been more pronounced for older age groups and particularly strong among 60–66-year-olds, who have simultaneously experienced a substantial increase in employment. There has also been a significant decline in the receipt of work assessment allowance (AAP) and disability benefits among those aged 60–66 during the same period, indicating that the considerable reduction in sickness benefit receipt among the oldest employees is not explained by a shift toward other health-related benefits. Although changes in early pension withdrawal rules have greatly influenced labor force participation among those in their 60s over this period, this does not seem to have significantly affected sickness benefit receipt among those who remain employed. A higher level of education, changes in occupational composition, and improved health—measured by remaining life expectancy—can explain part of the decline in sickness benefit receipt. Even after controlling for these factors, there is still a substantial decline in sickness benefit receipt from 2003 to 2019, in particular for older age groups.

Keywords: sickness absence, employment, social security benefits, older workers, pension

* Takk til Knut Røed for nyttige innspill til et tidlig utkast og to anonyme konsulenter for en rekke nyttige kommentarer. Data utlånt fra Statistisk sentralbyrå har utgjort det empiriske grunnlaget for artikkelen. Arbeidet har vært finansiert av Arbeids- og inkluderingsdepartementet (prosjekt 1777, Pensjonssystemet og et langt arbeidsliv).

1. Introduksjon

Norge har de siste tiårene sett en betydelig økning i antall eldre arbeidstakere i arbeidsmarkedet, delvis som et intendert resultat av politiske tiltak for å forlenge yrkeskarrieren og delvis drevet av andre faktorer. Denne utviklingen reiser viktige spørsmål om hvordan en aldrende arbeidsstyrke påvirker sykefraværet og belastningen på velferdssystemet. Pensjonsutvalget (NOU 2022:7) bemerket at økte aldersgrenser kan føre til økt bruk av sykepenger og uføretrygd, noe som kan belaste folketrygden ytterligere. Selv om et lengre arbeidsliv mekanisk vil gi flere sykepengedager i absolutt forstand, er det usikkert om økningen blir uforholdsmessig stor. Ettersom sykefravær generelt øker med alder, og det forlengede arbeidslivet vil komme fra de eldste, er det interessant å studere hvordan utviklingen i sykefraværet har vært hos de eldste arbeidstakerne. Denne studien undersøker hvordan sykepengemottaket blant eldre arbeidstakere i Norge har utviklet seg fra tidlig 1990-tall til 2019, sammenlignet med yngre aldersgrupper. Et sentralt spørsmål er hvordan økt arbeidsmarkedsdeltakelse blant eldre henger sammen med høyere sykepengemottak og mottak av helserelaterte ytelser. For å undersøke denne problemstillingen nærmere, analyserer vi sykepengemottaket for ulike aldersgrupper i lys av utviklingen i sysselsetting og mottak av ulike helserelaterte ytelser gjennom perioden. Studien baserer seg på data fra forløpsdatabasen for mottak av sykepenger fra folketrygden, som gir detaljerte opplysninger om mottak av sykepenger fram til og med 2019. Vi analyserer personer under 67 år, da retten til sykepenger er begrenset etter denne alderen, og den samfunnsøkonomiske betydningen av sykepengemottaket er størst i denne gruppen. Fra 70 år bortfaller retten til sykepenger helt, og datagrunnlaget tillater oss derfor ikke å si noe om sykefraværet etter 70 år.

Vårt forskningsmessige bidrag er å gi empirisk evidens på hvordan sykepengemottaket blant eldre har utviklet seg sammen med andre endringer. For det første dokumenterer vi at sykepengemottaket blant 60–66-åringer har falt betydelig mer enn blant yngre aldersgrupper, til tross for økt sysselsetting blant eldste. For det andre finner vi at endringer i utdannings- og yrkessammensetningen kun delvis forklarer denne utviklingen. For det tredje finner vi at bedret helse over tid, målt ved å redefinere utvalget slik at hver aldersgruppe har konstant, forventet gjestående levetid, forklarer en tydelig, men liten andel av tidstrenden i sykefraværet. Når vi samtidig justerer for alle disse faktorene, gjenstår en betydelig nedgang i sykepengemottaket fra 2003 til 2019, som er større for eldre aldersgrupper.

Det finnes en omfattende forskningslitteratur om sykefravær i Norge, men forskjeller etter alder er sjelden et hovedtema. Mange studier gir likevel innsikt i hvordan sykefravær varierer med alder. Nossen (2019) dokumenterte at kjønnsforskjellen i sykefravær – ekskludert gravide – i stor grad er stabil fra begynnelsen av 30-årene og gjennom resten av arbeidslivet. Videre fant han at fravær knyttet til psykiske lidelser er svakt avtakende etter slutten av 30-årene, mens fravær knyttet til muskel- og skjelettdiagnoser og øvrige diagnoser øker med alder. Delalic, Helde og Nossen (2024) fant at blant personer med legemeldt sykefravær i perioden 2019–2021, var andelen med seks eller flere sykefraværsløp klart fallende med alder. Nossen og Delalic (2024) viste at det totale sykefraværet økte i perioden 2019–2023, men at økningen var lavere blant eldre arbeidstakere. Holdninger til sykefravær varierer også med alder: Hellevik, Hellevik og Østbakken (2019) analyserte data fra Norsk Monitor og fant at aksept for å være hjemme fra jobb selv om man er frisk nok til å gå, er lavere blant eldre enn blant yngre arbeidstakere.

Få studier undersøker eksplisitt sykefravær blant eldre. Midtsundstad, Nielsen og Hermansen (2012) sammenlignet sykefraværsutviklingen blant ansatte over 50 år i kommunale virksomheter med og uten iverksettelse av seniortiltak for å holde på personer med helseproblemer og forhindre tidlig avgang. De fant ikke tegn til at nedgangen i sykefravær mellom 2003 og 2007 kunne tilskrives tiltakene. I en relatert studie så Midtsundstad og Nielsen (2014) på to grupper virksomheter i privat sektor, men fant heller ikke der at seniortiltak hadde bidratt til redusert sykefravær hos ansatte på minst 50 år.

Hernæs, Hernæs og Røed (2024) dokumenterte store yrkesmessige forskjeller i avgangsalder, sykefravær, uførhet og tidlig død fra alder 51 og ut yrkeskarrieren.

Tidligere norske og svenske studier støtter bildet av at sykefraværet ikke nødvendigvis øker selv om flere eldre forblir i arbeid. Dale-Olsen og Markussen (2010) analyserte utviklingen i sykefravær over en lengre periode (1972–2008), og fant at endringer i alderssammensetningen i arbeidsstyrken forklarer lite av den samlede fraværsutviklingen. Kalstø og Kann (2018) viste at andelen 60–66-åringer som mottok enten sykepenger, arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd ved utgangen av året gikk betydelig ned mellom 2003 og 2017. Farrants mfl. (2017) fant at andelen sysselsatte over 65 år i Sverige økte med nesten 150 prosent fra 1995 til 2010, samtidig som andelen sysselsatte med sykefravær gikk ned. Nilsson mfl. (2016) fant en tilsvarende utvikling i aldersgruppen 55–64 år ved sammenligning av data fra 2004 og 2011.

En viktig faktor når det gjelder sykefravær blant eldre arbeidstakere over tid er bedret helse. Flere studier dokumenterer en positiv trend i leveår med god helse og i objektive helsemål blant personer i 60- og 70-årene (Langballe og Strand, 2015; Strand mfl., 2019; Storeng mfl., 2021; Syse og Strand, 2022).

Artikkelen bidrar til en bedre forståelse av sammenhengen mellom arbeidsmarkedsdeltakelse og sykefravær blant eldre arbeidstakere. Våre funn viser at vi kanskje ikke skal være så redde for påvirkningen fra flere eldre arbeidstakere på sykefraværet. Parallelt med en betydelig økt arbeidsdeltakelse i perioden vi studerer, finner vi en kraftig nedgang i sykepengemottaket. Dette har implikasjoner for utformingen av fremtidig arbeids- og velferdspolitik i møte med en aldrende befolkning. Det er imidlertid viktig å være klar over at vi ikke identifiserer årsakssammenhenger direkte. Resultatene må tolkes og støtter ikke i seg selv bestemte tiltak. Analysen gir likevel et faktagrunnlag som kan bidra til diskusjonen om aldring, sykefravær og arbeidsmarked.

2. Sykepengeregelverket og endringer over tid

2.1 Sykepengeordningen

Formålet med sykepengeordningen er å kompensere for tap av inntekt som følge av sykdom eller skade. For å ha krav på sykepenger må man være medlem av folketrygden, yngre enn 70 år, ha minst 20 prosent nedsatt arbeidsevne, og ha vært i arbeid i de fire siste ukene fram til tidspunktet arbeidsevnen ble nedsatt. I tillegg må den aktuelle månedsinntekten (omregnet til årsinntekt) tilsvare minst halvdelen av folketrygdens grunnbeløp (heretter «G»).

Folketrygden dekker som utgangspunkt bare sykepenger utover de første 16 dagene av et sykepengeforløp. For arbeidstakere skal de første 16 dagene som hovedregel dekkes av arbeidsgiver, mens selvstendige og frilansere m.fl. har mulighet for å tegne forsikring for disse dagene gjennom folketrygden. Tapet av arbeidsevne må dokumenteres med sykemelding fra fagperson (lege, psykolog, kiropraktor eller lignende). Arbeidstakere har imidlertid mulighet for å sykemelde seg selv (bruke «egenmelding») i forbindelse med kortvarig fravær.

Sykepengene skal erstatte inntekten den sykemeldte vanligvis har. Ved full sykemelding utgjør sykepengene 100 prosent av et beregnet sykepengegrunnlag, som skal tilsvare inntekten på tidspunktet for sykemelding (opptil 6 G på årsbasis). I den grad arbeidsevnen bare er delvis nedsatt, er det mulig å motta graderte sykepenger. Ved gradert sykemelding utgjør sykepengene en andel av sykepengegrunnlaget tilsvarende uførhetsgraden/sykemeldingsgraden.

Sykepenger kan ytes i opptil ett år innenfor en tre-årsperiode. Hvis den sykemeldte blir friskmeldt og er arbeidsfør – dvs. hverken mottar sykepenger eller arbeidsavklaringspenger – i en uavbrutt periode på minst 26 uker, og her etter blir sykemeldt igjen, regnes det imidlertid som starten på en ny tre-årsperiode.

Hvis en person fortsatt er syk når retten til sykepenger er oppbrukt, kan det være mulig å gå over til *arbeidsavklaringspenger* (AAP). Dette krever at arbeidsevnen er nedsatt med minst 50 prosent. AAP utgjør 66 prosent av tidligere inntekt opp til 6 G, men har et minstenivå på 2 G årlig. For personer med ingen eller liten yrkesinntekt (under 2 G) vil arbeidsavklaringspenger derfor ofte gi en høyere kompensasjon enn sykepenger, og det vil i praksis være mulig å velge mellom de to ytelsene. Det betyr at mottak av sykepenger er en ufullstendig indikator for sykefravær blant dem med lavest inntekt, og vi fokuserer i analysen derfor på sysselsatte med årlig yrkesinntekt over 2 G. Dette inkluderer sykepenger, så personer som er sykemeldt i store deler av året, vil være med i utvalget vi studerer.

Den viktigste endringen i sykepengeordningen siden 1993 skjedde 1. juli 2004, da det ble innført økte aktivitetskrav for sykemeldte, strengere dokumentasjonskrav for sykemeldere, og nye retningslinjer som skulle fremme bruken av gradert sykemelding.

2.2 Endringer i reglene for tidlig pensjon

Også reglene for å gå av tidlig gjennom ordningene for *avtalefestet pensjon* (AFP) har blitt endret i perioden vi ser på. Aldersgrensen for AFP ble senket fra 65 år til 64 år i 1994, og ble ytterligere senket til 63 år i 1997 og til 62 år i 1998. Fra 1998 kunne arbeidstakere med rett til AFP gå av fem år før pensjonsalderen (67 år) uten konsekvens for deres fremtidige rett til alderspensjon. De forbedrede mulighetene for tidlig pensjonering kunne tenkes å minske sykefraværet blant eldre, dersom ordningen i overveiende grad benyttes av arbeidstakere med dårlig helse.

Omlegging av AFP-ordningen i privat sektor kan også ha hatt betydning for sykefraværet blant eldre. Før reformen kunne AFP-mottakerne fortsatt jobbe, men AFP-pensjonen ville bli redusert proporsjonalt med arbeidsinntekten som andel av tidligere inntekt. Hvis man f.eks. fortsatte i en 60 prosent stilling, ville man bare kunne motta 40 prosent av pensjonen fra AFP-ordningen. Mottakere av gradert AFP hadde i prinsippet samme rett på sykepenger som andre arbeidstakere, men sykepengegrunnlaget ble redusert proporsjonalt med stillingsprosenten.

Pensjonsreformen gjorde det mulig å ta ut alderspensjon og/eller ny privat sektor-AFP fra 62 år uten motregning for arbeidsinntekt. Reformen medførte ikke en endring av sykepengereglene for 62-66-åringene. For arbeidstakere som valgte å jobbe på nedsatt tid, ville sykepengegrunnlaget fortsatt bli redusert tilsvarende. Likevel medførte reformen bekymring for økt sykepengebruk blant eldre (Nossen, 2017). Dette skyldes at reformen styrket insentivene til å fortsette i jobb etter fylte 62 år for en stor gruppe arbeidstakere (privat ansatte med rett på AFP). Det virket sannsynlig at den «marginale» arbeidstaker som ville velge å fortsette i jobb som følge av reformen kunne ha dårligere helse enn den gjennomsnittlige arbeidstaker som valgte å fortsette i jobb før reformen. Dessuten kunne det at arbeidstakere nå selv måtte betale for tidlig pensjonering, i form av en lavere fremtidig pensjonsytelse, tenkes å skape uheldige insentiver, dersom personer som egentlig er utslitte og klare for å gå av, ville velge å fortsette i jobb og deretter bli sykemeldt.

3. Data

3.1 Datakilder

Forløpsdatabasen for sykepenger fra folketrygden inneholder informasjon om sykefravær betalt gjennom folketrygden for hele den norske befolkningen siden 1992. Denne datakilden inneholder opplysninger om start- og sluttdato for sykepengeforløp og om gradering av sykmeldingen. Vi kombinerer disse opplysningene med informasjon om kjønn, alder, inntekt og utdanning fra SSBs registre for demografi, inntekt og utdanning og yrke mv. fra arbeidstakerregisteret før 2015 og A-meldingen fra 2015.

Ettersom arbeidsgiver som hovedregel må dekke de første 16 kalenderdagene av et sykepengeforløp, er egenmeldt sykefravær og legemeldt sykefraværperioder kortere enn 17 dager ikke inkludert i denne datakilden. Disse formene for sykefravær utgjør 15-20 prosent av de totale sykefraværsdagsverk i Norge, men siden denne andelen har vært relativt konstant over tid, tror vi at denne utelatelsen ikke har mye å si for resultatene.

Vi undersøker sykepengemottaket i perioden 1993-2019. For disse årene har vi tilgang til opplysninger både om mottak av sykepenger fra folketrygden og om inntekt fra inntektsregistret. I FD-trygd er data for mottak av sykepenger bare oppdatert til og med 2019, derfor utgjør 2019 vårt siste observasjonsår. Fra og med 2020 ble imidlertid sykefraværet sterkt påvirket av koronapandemien, noe som innebar andre mekanismer og mer plutselige brudd enn de langvarige trendene vi fokuserer på. Perioden til og med 2019 utgjør derfor uansett en hensiktsmessig avgrensning for denne undersøkelsen.

3.2 Mål på sykefravær

Datagrunnlaget omfatter bare sykepengeforløp der folketrygden har stått for en del av utbetalingen, det vil si fravær som har løpt utover arbeidsgiverperioden på 16 dager. Alle sykepengeforløp vi observerer inneholder en tilgangsdato og en avgangsdato, hvor tilgangsdatoen svarer til den første dagen med sykepenger (typisk i arbeidsgiverperioden) og avgangsdatoen er siste dag med sykepenger i forløpet.

Som vårt primære sykefraværsmål, ser vi status for sykepengemottak på den 28. hver måned. Tilstanden på denne datoen (inkludert sykemeldingsgraden) brukes som status for hele måneden. Valget av én dato per måned gjør dataarbeidet mindre tungt, og har den fordel at vi automatisk ser bort fra de fleste kortere avbrytelser av sykemeldingsforløp, f.eks. i forbindelse med avvikling av feriedager eller korte friskmeldinger. Resultatene blir stort sett identiske om vi regner i dager i stedet for måneder. Faktisk svarer en «måned med sykepenger» (basert på status d. 28.) så godt som nøyaktig til 30 dager, og vi referer derfor generelt til sykepengemottaket som målt i hele måneder.

Vi undersøker også andre aspekter av sykepengemottaket, herunder insidens (dvs. hvor stor en andel som mottar sykepenger i et gitt år), varighet og gradering. Fordi bruken av gradering har endret seg mye og varierer på tvers av aldersgrupper, justerer vi målet på sykepengemottak etter gradering, slik at eksempelvis to måneder med 50 prosent sykemelding bare teller som én måneds fullt fravær. Dette justerte sykefraværsmålet avspeiler i høyere grad tapt arbeidstid og andre samfunnsøkonomiske kostnader relatert til sykefravær, og gir et bedre grunnlag for sammenlikninger på tvers av grupper og over tid.

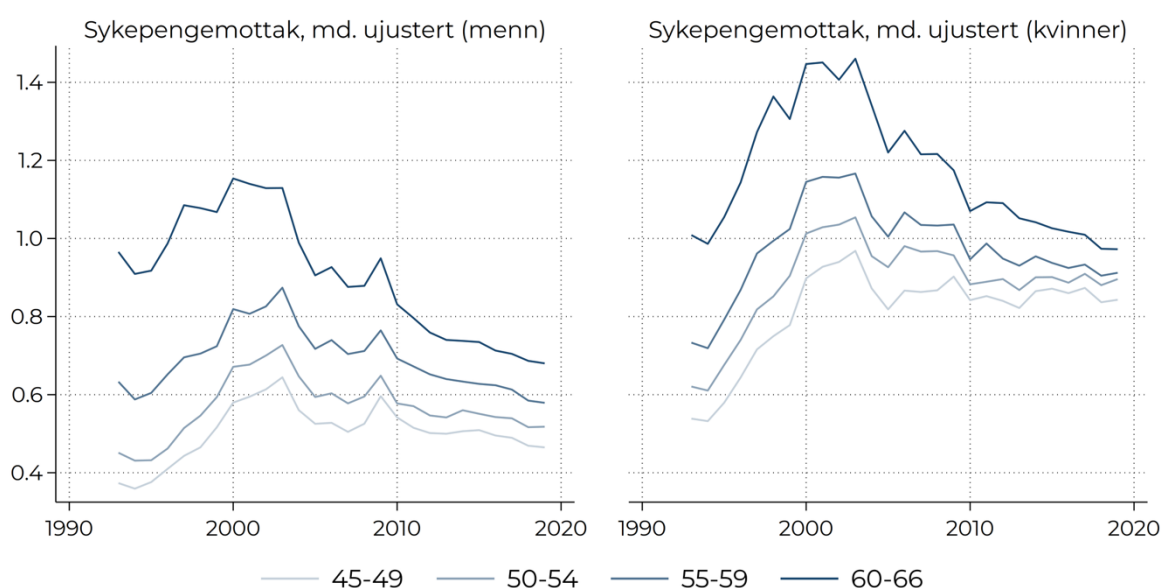
4. Sykepengemottak for ulike aldersgrupper 1993-2019

Figur 1 viser utviklingen i sykepengemottaket mellom 1993 og 2019 blant sysselsatte i alders-gruppene 45-49 år, 50-54 år, 55-59 år, og 60-66 år. Diagrammene viser det gjennomsnittlige antall måneder med sykepengemottak hvert år for henholdsvis menn (til venstre) og kvinner (til høyre). Gjennom hele perioden var sykepengemottaket høyere blant eldre enn blant yngre, og det var høyere for kvinner enn for menn. I alle gruppene følger sykepengemottaket et liknende mønster; en markant økning mellom 1994-2003 etterfulgt av et kraftig fall i 2004-2005, og siden 2006 en flatere – men generelt fallende – utvikling fram til 2019. Det markante fallet i sykepengemottaket i 2004 må ses i sammenheng økte aktivitetskravene for sykemeldte og økt bruk av gradert sykemelding fram for full sykemelding. Den uttalte hensikten med dette var blant annet at den sykemeldte bedre skulle kunne bevare forbindelsen til arbeidslivet, hvilket umiddelbart kan se ut til å ha lyktes.

Blant 45-49-årige menn økte sykepengemottaket fra 0,37 md. i 1993 til 0,64 md. i 2003, hvoretter det gradvis har falt til 0,47 md. i 2019. Til sammenlikning hadde 60-66-årige menn i snitt 0,97 md.

fravær i 1993, økende til rundt 1,15 md. i 2000-2003, og siden fallende til 0,68 md. i 2019. For 45-49-årige kvinner var de tilsvarende tall for 1993, 2003, og 2019 henholdsvis 0,54 md., 0,97 md., og 0,84 md., mens sykepengemottaket for 60-66-årige kvinner de samme år var på 1,01 md., 1,46 md., og 0,97 md.

Det at kurvene ligger nærmere hverandre mot slutten av perioden enn i starten viser at aldersgradienten i sykepengemottaket har blitt mindre bratt over tid. Samlet sett økte kjønnsforskjellen i sykepengemottaket over perioden i alle aldersgruppene. I 1993 var sykepengemottaket blant 60-66-årige kvinner bare marginalt høyere enn blant mennene, men i 2019 var det mer enn 40 prosent høyere. Blant 45-49-åringer var sykepengemottaket allerede i 1993 46 prosent høyere for kvinnene enn for mennene, men i 2019 var det nesten 80 prosent høyere.

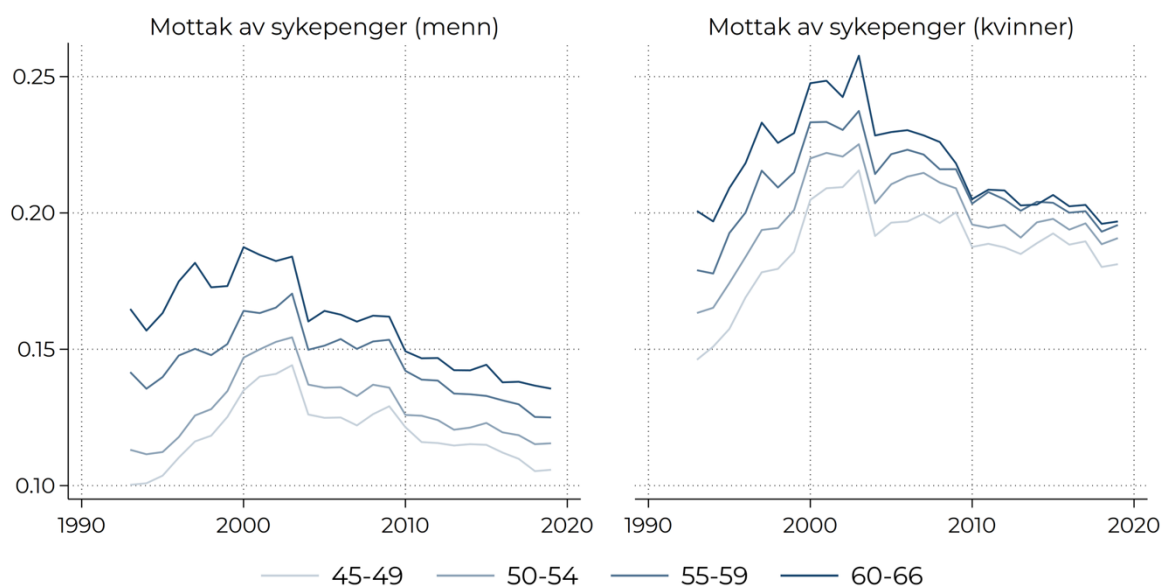
Note: Diagrammene viser det gjennomsnittlige antall måneder i året med sykepengemottak blant hhv. sysselsatte menn og kvinner i fire ulike aldersgrupper. Personer med årlig yrkesinntekt (inkl. evt. sykepenger) over 2G anses som sysselsatte. Fraværstatus evalueres d. 28. i hver måned. Bare fraværsløp der Folketrygden underveis har dekket noe er inkludert, så forløp kortere enn arbeidsgiverperioden inngår i regelen ikke.

Figur 1: Sykepengemottak i ulike aldersgrupper 1993-2019 (md., ikke justert for gradering)

Sykepengemottaket beskrevet ovenfor har grovt sagt to komponenter: insidens og varighet. Økt sykepengemottak kan enten avspeile at flere blir syke eller at de som blir syke har høyere gjennomsnittlig antall måneder med sykepenger – eller en kombinasjon av de to. Figur 2 viser utviklingen i andelen av sysselsatte som har mottatt sykepenger fra Folketrygden i løpet av året for hhv. menn og kvinner i ulike aldersgrupper, mens Figur 3 viser den gjennomsnittlige varighet på forløp påbegynt de enkelte årene. Generelt øker både risikoen for å motta sykepenger og varigheten av sykepengemottaksperioder med alderen for begge kjønn. I alle aldersgrupper har kvinner langt større risiko for å motta sykepenger enn menn, men det er liten kjønnsforskjell i sykepengemottakets varighet.

Som vist i Figur 2, følger også insidensen et parallelt mønster på tvers av kjønn og alder: En markant øking mellom 1994 og 2003, etterfulgt av et kraftig fall i 2004, en flatere utvikling mellom 2005 og 2009, et stort fall i 2010, og til slutt en svakt fallende utvikling fra 2011 og framover. Igjen var den forholdsmessige økningen fram til 2003 minst blant 60-66-åringer (særlig for mennene), og den etterfølgende nedgangen størst i denne gruppen, så også her har aldersgradienten minsket over tid. Blant 45-49-årige menn økte andelen som mottok sykepenger fra 10% til 14% fram mot 2003, og siden falt det til 11%. For 60-66-årige menn er tilsvarende tall for 1993, 2003, og 2019 hhv. 16%, 18%, og 14%.

Hos kvinnene har forskjellen mellom aldersgruppene nesten forsvunnet over tid. Blant 45-49-årige kvinner var andelen med sykepengemottak i 1993, 2003 og 2019 hhv. 15%, 22%, og 18%, mens de tilsvarende andeler blant 60-66-åringer var hhv. 20%, 26%, og 20%.

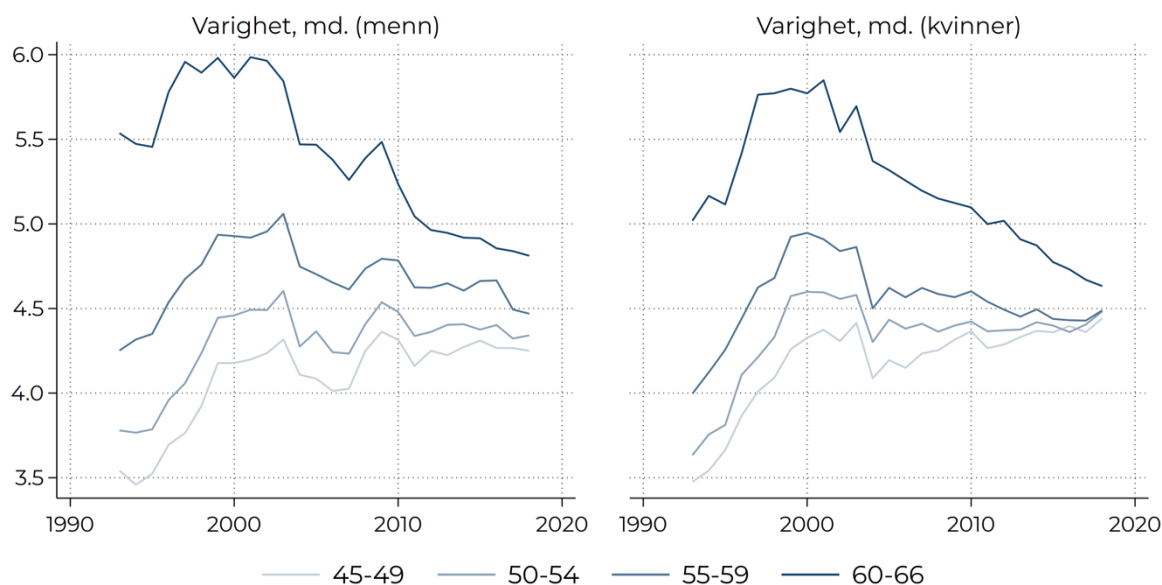

Note: Diagrammene viser andelen av hhv. sysselsatte menn og kvinner i ulike aldersgrupper som i løpet av året har mottatt sykepenger (se Figur 1 for definisjon av sysselsetting og sykemelding).

Figur 2: Andel mottakere av sykepenger i ulike aldersgrupper 1993-2019

Varigheten (i Figur 3) følger et liknende mønster, men for kvinnene og de eldste mennene toppet varigheten seg litt før 2003.¹ Også varigheten falt kraftig i alle grupper i 2004, men fra 2005 observerer vi en tydelig forskjell mellom aldersgruppene. Blant 60-66-åringer (menn og kvinner) har den gjennomsnittlige varigheten av sykepengeforløp vært gradvis fallende fra omkring 5,5 måneder til mellom 4 og 5 måneder. For 50-59-åringer har nivået ligget nesten flatt omkring 4,5 måneder. Blant 45-49-åringer økte sykepengeforløpenes gjennomsnittlige varighet mellom 2006 og 2019 fra 4,2 til 4,5 måneder for kvinner og fra 4,0 til 4,3 måneder for menn. Den svakere aldersgradienten i sykepengemottaket mellom 1993 og 2019 skyldes altså ikke minst at varighet har blitt mer ensartet på tvers av aldersgruppene over tid.

¹ I figur 3 undersøkes lengden av forløp påbegynt i de enkelte år. Siden mange av forløpene som ble påbegynt i 2019 ikke var avsluttet i løpet av 2019, viser denne figuren bare med tall til og med 2018. I figur 4 undersøkes gjennomsnittlig sykemeldingsgrad for forløp etter startår. Ettersom sykemeldingsgraden kan endre seg systematisk over forløpets varighet, viser vi også denne bare for avsluttede sykepengeforløp, som bare kan fullt ut observeres for forløp startet senest 2018.

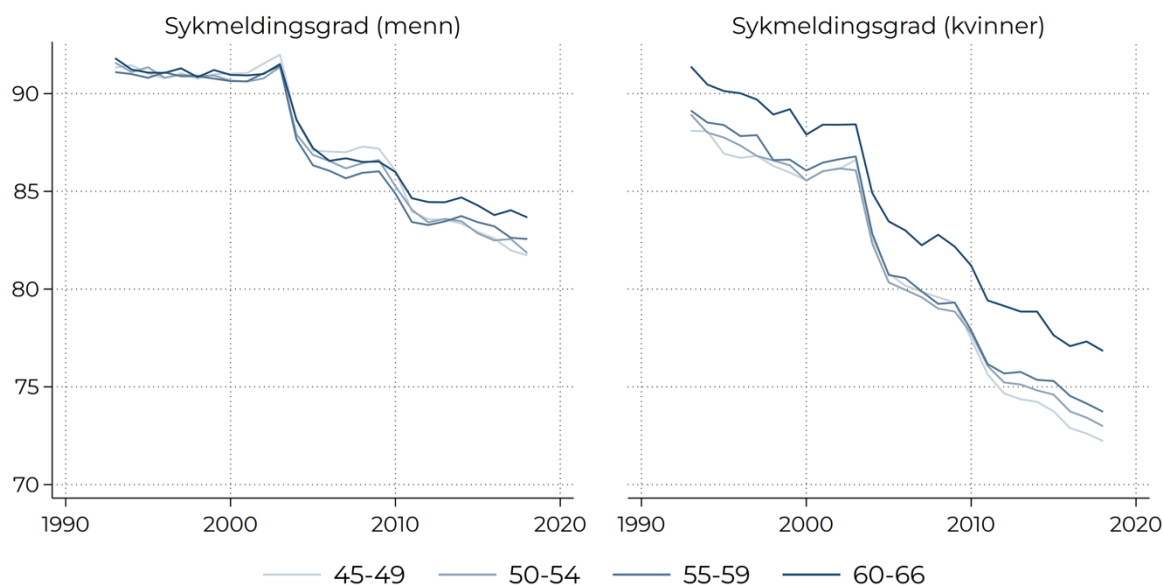

Note: Diagrammene viser for hhv. menn og kvinner som har påbegynt et sykepengeforløp i året, den gjennomsnittlige varighet (i måneder) av sykepengeforløpet. En måned med sykepengemottak teller her som en måned uavhengig av gradering (se også Figur 1 for definisjon av sysselsetting og sykemelding).

Figur 3: Varigheten av sykepengeforløp startet i 1993-2018 for ulike aldersgrupper (md.)

Figur 4 viser sykepengeforløpenes gjennomsnittlige sykmeldingsgrad mellom 1993 og 2018 for hhv. menn og kvinner. Dette tallet viser hvor mye den sykmeldte var sykemeldt. Blant mennene lå gjennomsnittlig sykmeldingsgrad i snitt rundt 91% fra 1993 til 2003, hvorefter den falt til 86-87% i 2004-2005, der den stabiliserte seg fram til 2009. I 2010-2011 falt gjennomsnittlig sykmeldingsgrad ytterligere til 84-85%, og siden har nivået vært svakt avtakende. I 1993 var den gjennomsnittlige sykmeldingsgrad for 60-66-årige kvinner omtrent som for mennene (rundt 91%), men den lå lavere (rundt 89%) for 45-59-årige kvinner. For alle aldersgrupper var det en tendens til økt bruk av gradering, altså lavere sykmeldingsgrad, allerede fram mot år 2000, der den gjennomsnittlige sykmeldingsgrad lå 3 prosentpoeng under 1993-nivået. Mellom 2000 og 2003 var kurven nesten flat, men heretter falt den igjen med rundt 5 prosentpoeng i 2004-2005. Fra 2006-2018 har den gjennomsnittlige sykmeldingsgrad gradvis falt ytterligere med omtrent 6 prosentpoeng til 77% for 60-66-åringer og 72-74% for 45-59-åringer. En stor del av denne nedgangen skjedde mellom 2009 og 2011.

Det er lite forskjell mellom aldersgruppene for menn, men blant kvinner var gjennomsnittlig sykmeldingsgrad markert høyere blant 60-66-åringer enn for de øvrige aldersgruppene.

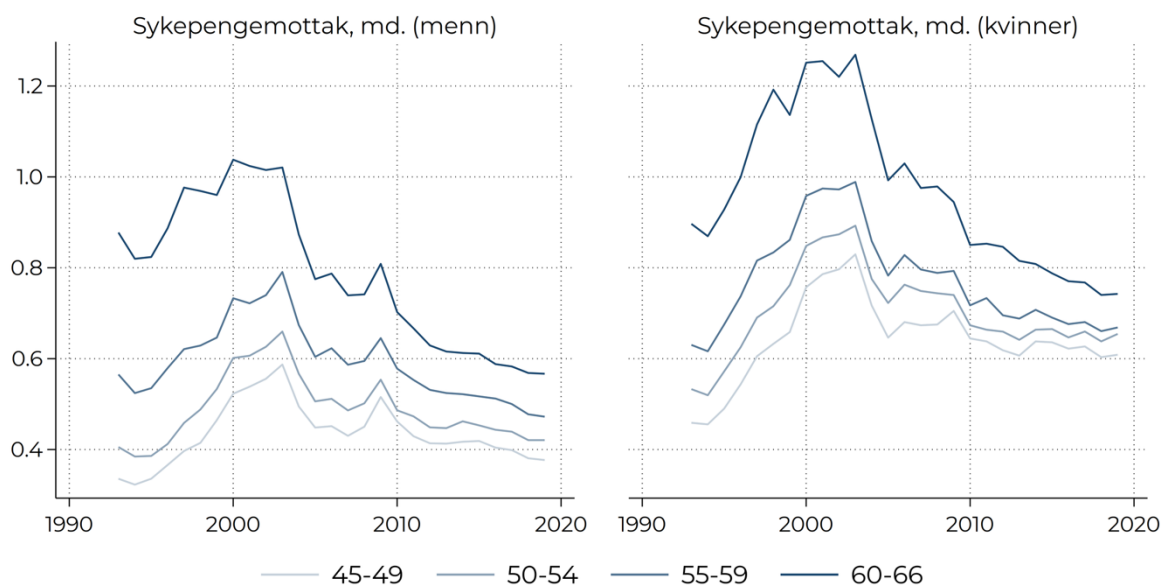

Note: Diagrammene viser den gjennomsnittlige gradering av sykepengeforløp påbegynt hvert år (se note til Figur 1 for definisjon av sykemelding).

Figur 4: Gjennomsnittlig sykmeldingsgrad for sykepengeforløp startet 1993-2018 (prosent)

Ettersom vi er interessert i omfanget av tapt arbeidstid, gir det mening å justere fraværstallene for graden av sykemelding, så eksempelvis to måneder med 50% sykepengemottak bare teller som en måneds fravær. Dette er gjort i Figur 5 nedenfor, som viser at aldersgradienten ikke minskes i helt like stor grad når vi justerer for gradering. Årsaken er at sykmeldingsgraden i snitt er høyere blant 60-66-åringer enn blant de yngre aldersgruppene.

Sammenlignet med Figur 1 er kurvene for mennene fram til 2003 bare forskjøvet parallelt nedad, men fallet i og etter 2004 er mer markant når det tas høyde for gradering. Dermed når sykepengemottaket for 45-54-årige menn i 2019 nesten tilbake på 1993-nivået, mens fraværet blant 55-66-årige menn ender enda lavere. For kvinnene blir økningen i fraværet fram mot 2004 en anelse svakere når det justeres for graderingen og det etterfølgende fallet blir brattere. I motsetning til tidligere ser vi nå en nedadgående tendens i sykepengemottaket gjennom hele perioden for alle aldersgrupper, selv om dette fortsatt er mest uttalt blant de eldste. Det betyr at særlig kvinnes sykepengemottak egentlig ligger noe lavere i 2019 enn det de ikke-justerte tallene gir inntrykk av. Men det er fortsatt bare fraværet blant 60-66-årige kvinner som når under 1993-nivået.

Note: Diagrammene viser det gjennomsnittlige antall måneder i året med sykepengemottak blant hhv. sysselsatte menn og kvinner i fire ulike aldersgrupper (justert for gradering). Se også forklaring til Figur 1.

Figur 5: Sykepengemottak i ulike aldersgrupper 1993-2019 (md., justert for gradering)

Til nå har vi sett at sykepengemottaket i alle aldersgrupper økte betydelig mellom 1993 og 2003. Dette var drevet av både at flere begynte et sykepengeforløp, og at de sykemeldte var fraværende i lengre tid. Siden 2004 har derimot sykepengemottaket gått markant ned for alle grupper. Det største fallet i sykepengemottaket i både absolute og relative termer finner vi hos 60-66-åringer, der særlig en nedgang i de lengste sykepengeforløpene ser ut til å spille en nøkkelrolle. Omvendt ser vi blant yngre aldersgrupper en tendens til at varigheten har økt over tid. Alt i alt har aldersgradienten i de fleste av sykepengeforløpets komponenter blitt kraftig redusert over tid. Det eneste unntak er bruken av gradert sykemelding, som kan se ut til å ha økt litt mindre blant 60-66-åringer enn i andre aldersgrupper. I de neste kapitlene diskuterer vi mulige forklaringer på utviklingen i sykepengemottaket.

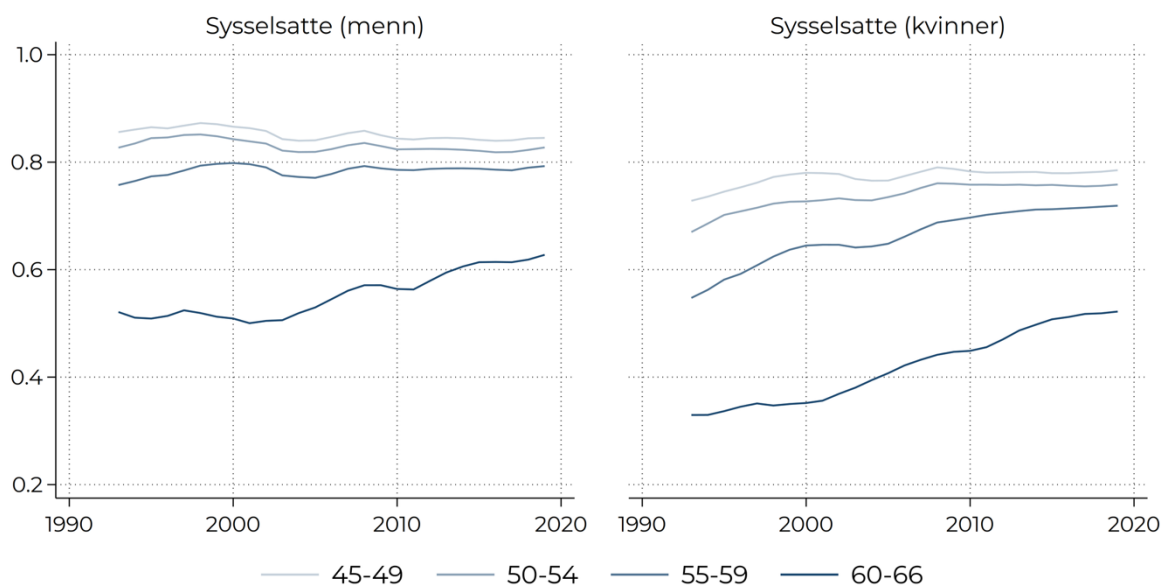
5. Utviklingen i sysselsetting og mottak av uføreytelser

I dette kapittelet sammenholder vi sykepengemottakets utvikling mellom 1993 og 2019 med endrede mønstre for sysselsetting og bruken av andre helserelaterte ytelser. For å ha krav på sykepenger må man som utgangspunkt være sysselsatt. Som nevnt i avsnitt 2.1 definerer vi i denne sammenheng sysselsetting som det å ha yrkesinntekt over 2G. Figur 6 viser andelen av befolkningen mellom 1993 og 2019 i ulike kjønns- og aldersgrupper som var sysselsatt ifølge denne definisjonen. Ikke overraskende avtar sysselsettingsraten med alderen og særlig i 60-årene, der en del får mulighet for (tidlig) pensjonering.

For 45-54-årige menn har andelen sysselsatte ligget rundt 85 prosent gjennom det meste av perioden, mens den blant 55-59-årige menn har ligget i underkant av 80 prosent. For 60-66-årige menn lå sysselsettingen på litt over 50 prosent fram til 2003, men siden da har den økt betydelig, og den lå i 2019 over 60 prosent (altså en 20% økning). Økningen var særlig stor fra 2003 til 2008 og fra 2011 til 2015 (med et lite tilbakefall i den mellomliggende perioden).

Kvinnene har tradisjonelt hatt lavere sysselsettingsandel enn mennene, men andelen har økt over perioden i alle aldersgrupper. Blant 45-49-åringer har nivået ligget i underkanten av 80 prosent siden år 2000, mens sysselsettingen blant 50-54-åringer har stabilisert seg rett over 75 prosent siden 2008. For 55-59-åringer har sysselsettingen vært økende over hele perioden (fra 55 prosent i 1993 til over 70

prosent i 2019), men den største forholdsmessige økningen finnes blant de eldste, der sysselsettingen har økt fra under 35 prosent til over 50 prosent.

Note: Diagrammene viser andelen av bosatte menn (tv.) og kvinner (th.) i fire ulike aldersgrupper som har yrkesinntekt over 2G i året (inkl. evt. foreldre- og sykepenges).

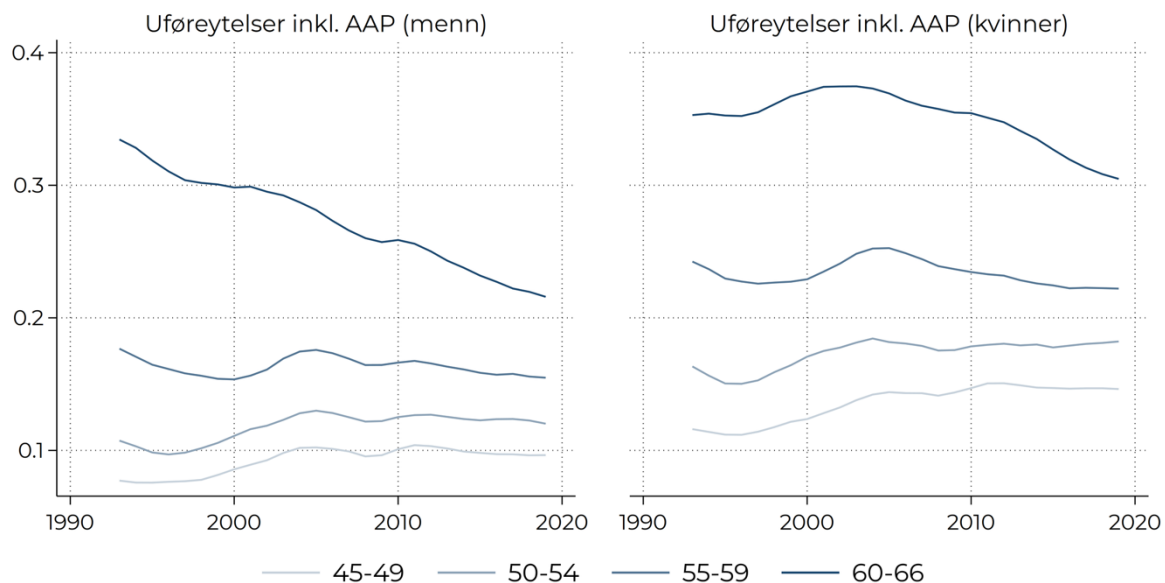
Figur 6: Andel sysselsatte i ulike aldersgrupper 1993-2019

Utviklingen i sysselsetting blant 60-66-åringene over perioden kan ha flere årsaker. Den avspeiler blant annet konjunktursituasjonen, som kan ha særlig stor betydning for eldre arbeidstakere, ettersom de som har tidligpensjonsordninger tilgjengelige står i et mer direkte valg om hvorvidt de skal fortsette i arbeid enn det arbeidstakere i 40- og 50-årene gjør. Den særlig gunstige utviklingen i både sysselsetting og sykepengemottak blant 60-66-åringene mellom 2003 og 2008 kan også være forsterket av endringer av reglene for avkortning av pensjon for 67-69-åringene i hhv. 2002 og 2008-2010, som gjorde det mer attraktivt å forbli i arbeidsstyrken.

Det virker nærliggende at de eldres økte yrkesaktivitet etter 2011 kunne henge sammen med omleggingen av AFP i privat sektor, som gjorde det mulig for privat ansatte med AFP å fortsette i jobb etter 62 år uten avkortning av pensjonen. Omvendt kunne samme aldersgruppes utvikling mot slutten av 1990-tallet ha sammenheng med senkningen av aldersgrensen for AFP i 1997 og 1998 (fra 64 til 62 år). Én hypotese er at arbeidstakere som benytter seg av muligheten for tidlig pensjonering, i snitt har dårligere helse enn dem som fortsetter i jobb. Dette ville isolert sett føre til at disse endringene i AFP-ordningen bidro til redusert sykefravær hos de eldste på slutten av 1990-tallet og økt på 2010-tallet. Imidlertid observerer vi derimot en økning i sykepengemottaket blant 60-66-åringene på slutten av 1990-tallet, og en nedgang etter 2011. En mulig forklaring på dette kan ligge i hvem som hadde rett til AFP, som gjør sammenhengen med ansattes helse og sykefravær mer komplisert. AFP omfattet hele offentlig sektor og den delen av privat sektor som var dekket av tariffavtale. Det at de finansielle insentivene til å slutte helt i jobb med AFP var sterke, kan ha gjort at mange relativt friske sluttet tidlig, og at personer med relativt dårligere helse utgjorde en større andel av de gjenværende sysselsatte. For å undersøke dette nærmere, viser vi i Figur A1 i vedlegget utviklingen i sykepengemottaket fordelt på sektor. Det er interessant å sammenholde privat og offentlig sektor, ettersom AFP-ordningen i 2011 bare ble lagt om i privat sektor. Figur A1 viser at fallet i sykepengemottaket har vært størst i privat sektor generelt, men at dette faktisk ikke er tilfellet når vi ser på 60-66-åringene – der er tidsutviklingen fra 2011 og framover i praksis lik i privat og offentlig sektor, både for kvinner og menn. Dette tyder på at sammensetningseffekter ikke har dominert.

En annen mulig forklaring på den markante nedgangen i sykefraværet blant 60-66-åringene på 2010-tallet kunne være at flere i stedet mottar andre helserelaterte ytelser. Denne forklaringen virker umiddelbart lite plausibel i lyset av økningen i yrkesaktivitet blant eldre. Dette bekreftes av Figur 7, som viser mottak av uføreytelser (dvs. uføretrygd fra folketrygden, uførepensjon fra tjenstepensjonsordninger, attførings- og rehabiliteringspenger og AAP) mellom 1993 og 2019 på tvers av kjønn og alder. I likhet med sykepengemottak, øker mottak av uføreytelser kraftig med alderen, og det er høyere for kvinner enn for menn. Men også her har aldersgradienten blitt redusert over tid. Blant 60-66-årige menn har andelen som mottar uføreytelser gradvis gått ned fra 33 prosent i 1993 til 22 prosent i 2019. For mennene i de yngre aldersgrupper falt andelen uføre også noe i starten av perioden, før den økte fram mot 2005, og deretter stabiliserte seg eller falt svakt. I 2019 var det blant 55-59-åringene, 50-54-åringene, og 45-49-årige menn hhv. 16, 12, og 10 prosent uføre. For de to yngste aldersgruppene var nivået rundt 2 prosentpoeng høyere enn i 1993, mens andelen av uføre blant 55-59-årige menn samlet har falt med 2 prosentpoeng over perioden.

Blant 45-59-årige kvinner er utviklingen stort sett som hos de jevnaldrende menn, men på et noe høyere nivå (rundt 4-7 prosentpoeng høyere avhengig av år og aldersgruppe). Her var andelen av uføre blant 45-49-åringene, 50-54-åringene, og 55-59-åringene på hhv. 15, 18, og 22 prosent i 2019 (mot hhv. 12, 16 og 24 prosent i 1993). Blant 60-66-årige kvinner økte andelen av uføre fra 35 prosent i 1993 til 37 prosent først på 2000-tallet, og siden da har andelen falt til rundt 30 prosent. Så også her har det skjedd et markant fall og en reduksjon i aldersgradienten - om enn litt mindre enn blant mennene.

Note: Diagrammene viser andelen av bosatte menn (tv.) og kvinner (th.) i fire ulike aldersgrupper som har yrkesinntekt under 2G (inkl. evt. foreldre- og sykepenger) og som har mottatt uføreytelser (dvs. uføretrygd fra folketrygden, uførepensjon fra tjenstepensjonsordninger, attførings- og rehabiliteringspenger og AAP) i løpet av året.

Figur 7: Andel som mottar uføreytelser (inkl. AAP o.l.) i ulike aldersgrupper 1993-2019

6. Sammensetningseffekter over tid

6.1 Utdanning

Figur 8 viser utviklingen mellom 1993 og 2019 i sykepengemottaket (justert for gradering) for hver av de fire utdanningskategoriene innen hver aldersgruppe. Her ser vi som ventet en betydelig utdanningsgradient i sykepengemottaket: Jo høyere utdanning, desto lavere sykepengemottak.

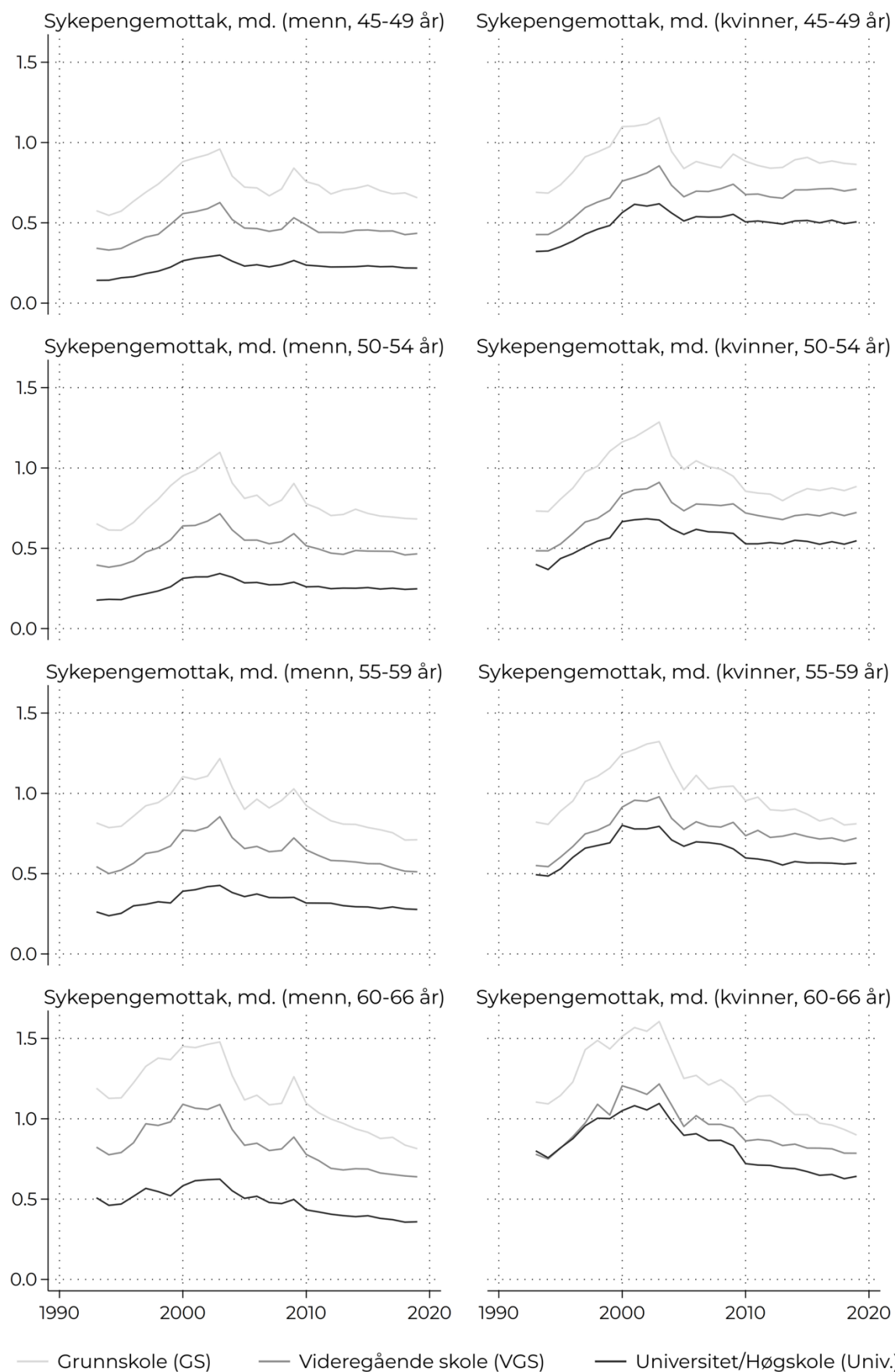
Utdanningsgradienten, altså nivåforskjellen mellom utdanningsgruppene, er brattere blant menn enn kvinner.

Det er altså stor forskjell i sykepengemottaket mellom utdanningsgrupper. I tillegg har utdanningsnivået i Norge vært økende over tid. Figur A2 i vedlegget viser at det også er tilfellet blant vårt utvalg av ansatte. Et økende utdanningsnivå blant ansatte er derfor en mulig forklaring på det fallende sykepengemottaket blant de eldste. I 1993 mottok høyt utdannede menn i alderen 60-66 år i gjennomsnitt sykepenger i rundt 0,5 md. Blant jevnaldrende menn med (noe eller fullført) videregående skole lå sykepengemottaket rundt 0,8 md., mens det blant dem med grunnskoleutdanning (eller lavere) var 1,2 md. I 2019 var de tilsvarende tallene rundt 0,35 md., 0,65 md., og 0,8 md. Mens 60-66-årige menns sykepengemottak har falt totalt sett fra 1993 til 2019 på tvers av utdanningskategoriene, har det økt i hos 45-59-åringer, fra 0,14 md. til 0,22 md. blant høyt utdannede, fra 0,35 md. til 0,5 md. blant dem med (noe eller fullført) videregående skole, og fra 0,58 til 0,66 blant dem med lavest utdanningsnivå.

Sykepengemottaket blant 60-66-årige menn – etter en økning i starten av perioden – har falt i alle utdanningsgrupper over perioden. Blant dem med noe eller gjennomført videregående skole har sykepengemottaket falt med rundt 20 prosent, mens vi ser det største fallet (omtrent 30 prosent) blant dem med høyest og lavest utdanningsnivå. Det siste er umiddelbart litt overraskende, da man kunne forvente at de som etter den generelle utdanningsfremgangen fortsatt ikke oppnår en høyere utdanning enn grunnskole, ville være en særdeles svak gruppe. En del av forklaringen kan være at vi bare ser på personer som er sysselsatt (og dermed har krav på sykepenger), men resultatet er likevel verdt å bemerke.

Blant 45-49-årige menn økte sykepengemottaket kraftig i alle utdanningsgrupper fram mot 2003. I 2004 og 2005 falt sykepengemottaket markant, men siden da har utviklingen vært nesten flat, og i 2019 var nivået fortsatt høyere enn i 1993 innen alle utdanningsgruppene. Igjen ses den mest positive utviklingen blant personer med lavest utdanning, der sykepengemottaket i 2019 «bare» ligger 15 prosent over 1993-nivået. Til sammenlikning har sykepengemottaket blant menn med videregående utdanning økt med rundt 40 prosent, mens det blant dem med høyskole- eller universitetsutdanning har økt med over 50 prosent. For den siste gruppen er det imidlertid snakk om en relativt stor økning fra et veldig lavt nivå og økningen kan til dels skyldes at høyt utdannede ikke er en like positivt selektert gruppe som tidligere. Uansett er kontrasten mellom utviklingen blant de eldste og de yngste mennene bemerkelsesverdig.

I 1993 var sykepengemottaket omtrent likt for kvinner med videregående skole som for dem med høyskole-/universitetsutdanning, unntatt blant 60-66-åringer, der sykepengemottaket blant de høyt utdannede faktisk var *høyere*. Men fram imot 2003 økte sykepengemottaket særlig mye i denne utdanningskategorien og kom (nesten) på nivå med mottaket i videregående skolekategorien

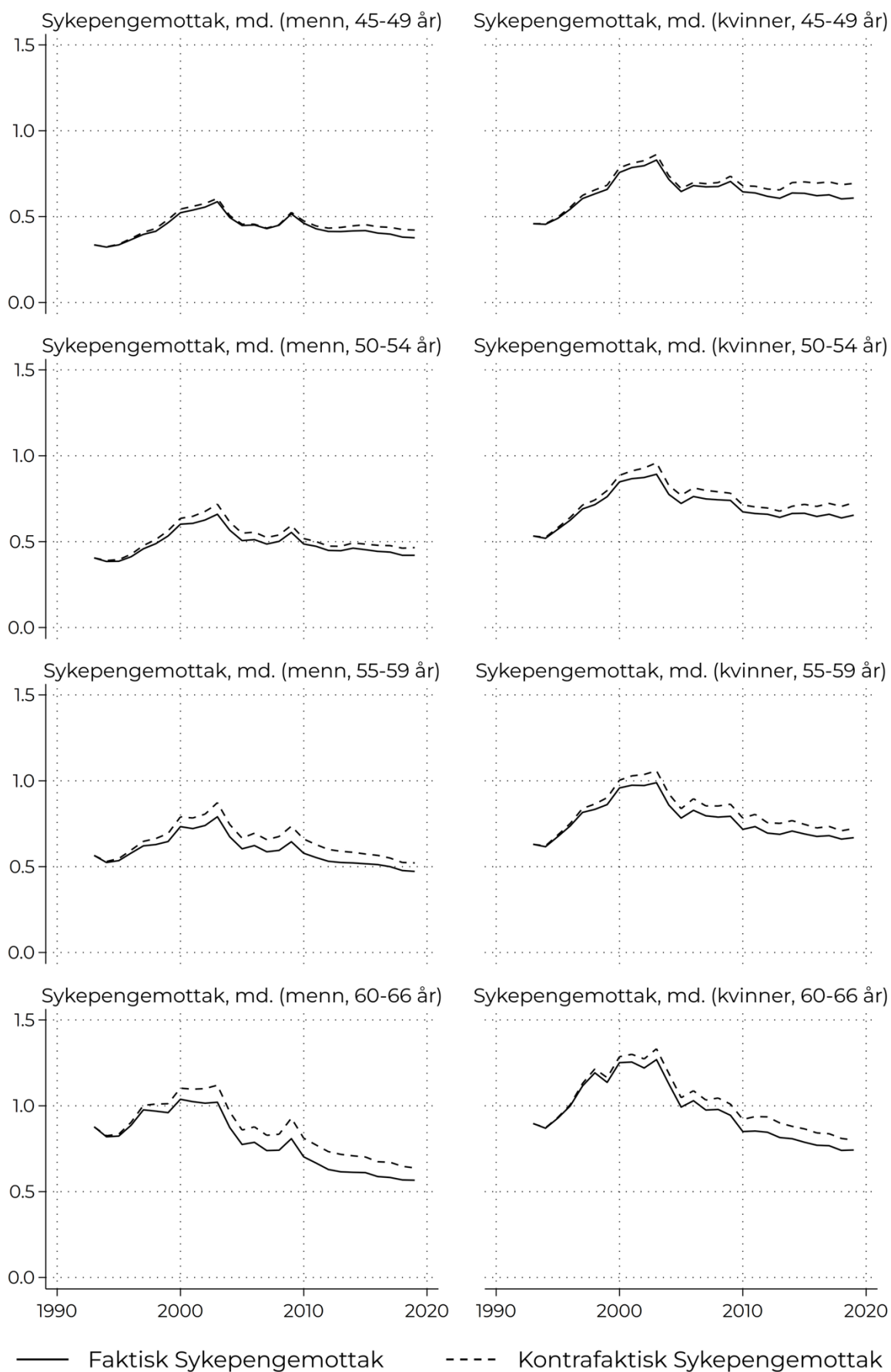
Figur 8: Sykepengemottak i ulike utdanningskategorier 1993-2019 (md. just.)

For å undersøke betydningen av endret utdanningssammensetning, gjør vi i det følgende en beregning av hvordan sykepengemottaket ville ha utviklet seg dersom utdanningsfordelingen hadde forblitt som i 1993. Vi antar litt forenklet at utviklingen i sykepengemottaket innen hver utdanningskategori hadde vært som observert ved uendret utdanningsfordeling. Deretter benytter vi hver utdanningsgruppes faktiske sykepengemottak hvert år til å beregne en kontrafaktisk utvikling for sykepengemottaket. Forskjellen mellom den faktiske og kontrafaktiske utviklingen illustrerer bidraget fra endret utdanningsnivå.

Det faktiske og kontrafaktiske sykepengemottaket er vist fordelt på kjønn og alder i Figur 9. For menn i alderen 45-49 år overlapper kurvene stort sett fram til 2010. Dette indikerer at utdanningssammensetningen ikke har hatt vesentlig betydning for utviklingen fram til dette tidspunktet, og at endringer i sykepengemottaket har vært drevet av utviklingen innen utdanningsgruppene. Etter 2010 blir imidlertid avstanden mellom de to kurvene tydeligere, noe som viser at økt utdanning trolig har bidratt til redusert sykepengemottak blant yngre menn i den siste delen av perioden. Dersom utdanningssammensetningen hadde vært uendret fra 1993, ville sykepengemottaket for 45-49-årige menn i 2019 vært 0,44 måneder, mens det observerte var 0,38 måneder (dvs. 0,06 måneder eller 15 % lavere). For menn i alderen 60-66 år oppstår avstanden mellom de to kurvene allerede tidlig i perioden, og etter 2003 forblir denne avstanden relativt konstant. Her kan utdanning altså se ut å ha bidratt til lavere sykepengemottak gjennom hele perioden. I 2019 ville sykepengemottaket med uendret utdanningssammensetning vært 0,65 md., mens det observerte var 0,57 md. (dvs. 0,08 eller 13% lavere).

Blant kvinnene er betydningen av endret utdanningsfordeling størst i den yngste aldersgruppen, der forskjellen mellom faktisk og kontrafaktisk sykepengemottak øker mot slutten av perioden. For kvinner i alderen 45-49 år var det kontrafaktiske sykepengemottaket i 2019 på 0,72 måneder, mens det faktiske var 0,61 måneder (en forskjell på 0,11 måneder eller 15 % lavere). Blant de eldste kvinnene er bidraget fra utdanningssammensetningen noe mindre. For kvinner i alderen 60-66 år ville sykepengemottaket i 2019 vært 0,80 måneder dersom utdanningssammensetningen hadde vært uendret, mens det faktiske sykepengemottaket var 0,74 måneder (en forskjell på 0,06 måneder eller 7 % lavere).

Samlet sett kan økt utdanningsnivå delvis forklare den gunstige utviklingen i sykepengemottaket blant menn i aldersgruppen 60-66 år. Derimot ser det i liten grad ut til å kunne forklare hvorfor fraværet har falt betydelig mer blant eldre enn blant yngre kvinner.

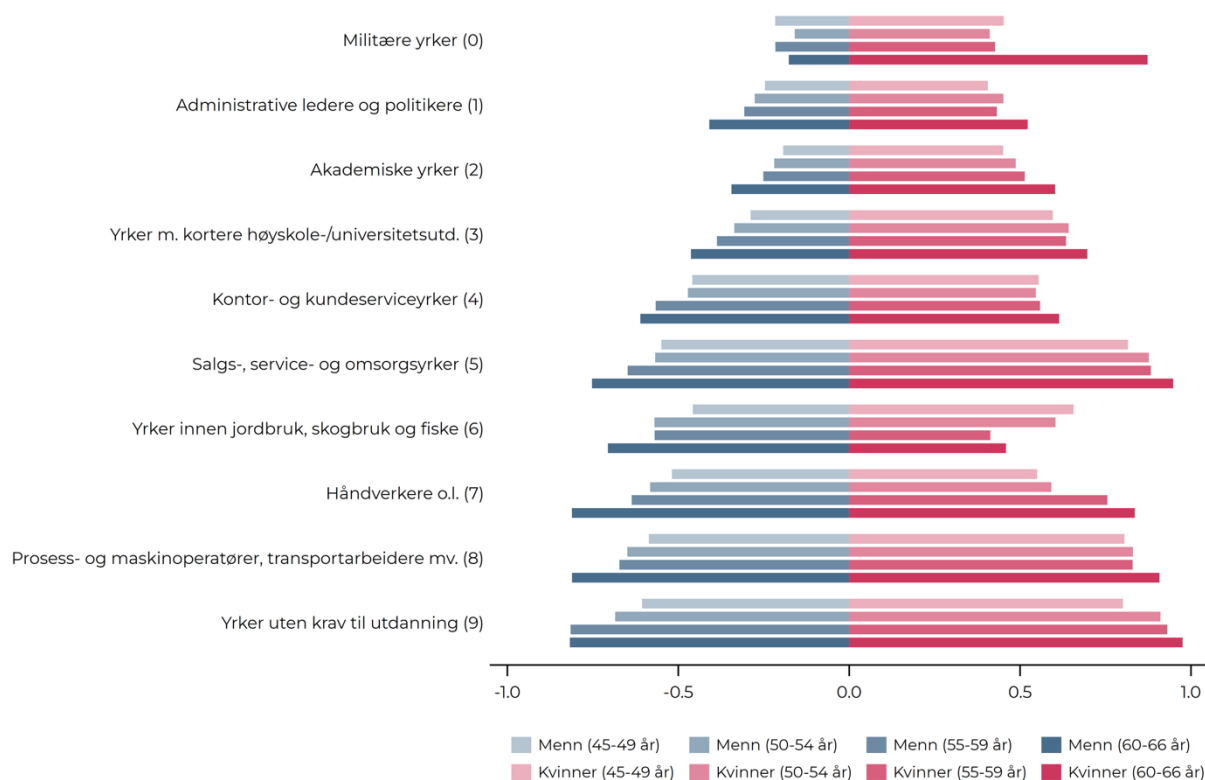
Figur 9: Faktisk og kontrafaktisk sykepengemottak 1993-2019 (md. just.)

6.2 Yrke

En annen faktor som er forbundet med mottak av sykepenger er yrke: Noen yrker er mer slitsomme enn andre eller innebærer stor risiko for arbeidsulykker, smittespredning mv. Se Hernæs mfl. (2024) for en analyse av yrkesmessige forskjeller i mottak av sykepenger mm. Samtidig er yrke relatert til utdanning og sosial klasse. Figur 10 viser sykepengemottaket i 2019 for fire ulike aldersgrupper innen ti brede yrkeskategorier. Kategoriene er basert på første siffer i den norske yrkesklassifiseringen (STYRK98), som er angitt i parentes etter titlene. Mennenes sykepengemottak er angitt med gråblå søyler og avleses langs venstre delen av den vannretten aksens nederst (i md.), mens sykepengemottaket blant kvinner vises til høyre i rød. Mørkere fargetoner referer til eldre aldersgrupper.

Overordnet sett er den klare tendensen at sykepengemottaket øker med alder uavhengig av yrke. De eneste mulige avvik fra denne regelen er de militære yrker og yrker inne jordbruk, skogbruk og fiske, som uansett er små grupper. For militære yrker kunne den svake aldersgradienten potensielt skyldes at mange i denne kategorien har mulighet for tidlig pensjonering (fra 57 år), noe som tillater dem med dårligst helse å forlate arbeidsstyrken. Aldersgradienten ser ut til å være sterkest blant håndverkere, hvilket både kan skyldes nedslitning, og at mange av disse yrkene stiller relativt hårde fysiske krav.

Hvis vi igjen ser bort fra de to minste kategoriene (0 og 6), er en annen generell tendens at sykepengemottaket er lavest blant ledere og akademikere (1-2), litt høyere blant yrker med kortere høyskole-/universitetsutdanning og i kontor- og kundeserviceyrker (3-4), og høyest i salgs- og omsorgsykker samt blant faglærte og ufaglærte arbeidere (5 og 7-9).

Note: Sykepengemottak i måneder (justert) blant sysselsatte (med inntekt over 2G) på tvers av kjønn, alder og yrke. Se forklaring til Figur 5.

Figur 10: Sykepengemottak i ulike yrkeskategorier 2019 (md. just.)

Innen de fleste yrkesgrupper er sykepengemottaket høyest blant kvinner, mens variasjonen på tvers av yrke er langt høyere blant mennene. Når vi sammenligner kjønnene, er det imidlertid viktig å være oppmerksom på at yrkeskategoriene er ganske brede og typisk dekker over ganske ulike yrker for menn og kvinner. For å tydeliggjøre dette, viser tabellene A1-A4 i appendiks A1 sykepengemottaket i 2019

for de mest vanlige yrkene blant menn og kvinner innen de ti brede yrkeskategoriene. Vi går ikke gjennom tabellene i detalj her, men kommenterer bare på hovedlinjene. Eksempelvis fremgår det at kvinner generelt har noe høyere sykepengemottak enn menn, også når vi sammenligner enkeltyrker. Ulik yrkessammensetning kan altså ikke alene forklare den store kjønnsforskjellen i sykepengemottaket. En annen observasjon fra tabellene A1-A4 er at sykepengemottaket typisk varierer en del innen de brede yrkeskategoriene. Her ser sykepengemottaket blant annet ut til å være relativt høyt i yrker som er fysisk krevende og innebærer stor risiko for arbeidsskader samt i yrker med mye menneskelig kontakt (f.eks. omsorgs- og undervisningsyrker).

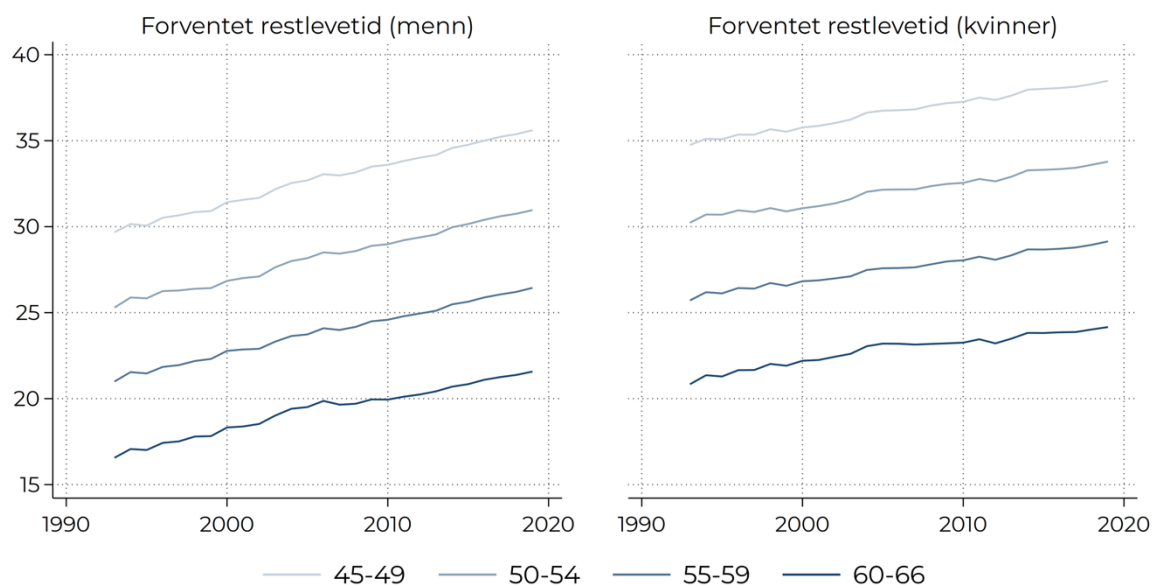
6.3 Forbedret helse

Det virker opplagt at mye av nedgangen i mottak av helserelaterte ytelser og oppgangen i sysselsetting kan være drevet av bedret helsetilstand i befolkningen over perioden vi ser på. Dersom helsefremgangen har vært særlig stor blant eldre, kan dette muligens også forklare hvorfor utviklingen i sykepengemottak (og sysselsetting) har vært særlig gunstig blant 60-66-åringene.

Når vi sammenlikner samme aldersgruppe over tid, sammenlikner vi personer basert på alder fra fødsel, også kalt «kronologisk alder». Dette aldersbegrepet kan imidlertid være misvisende på tvers av ulike kontekster og tidsrom, se Kotschy, Bloom og Scott (2024) for en gjennomgang. For å «korrigere» for forbedret helsetilstand over perioden, følger vi her en tilnærming som skiller mellom alder basert på år fra fødsel («kronologisk alder») og alder definert basert på forventet gjennstående levetid. Sistnevnte er også kalt «prospektiv» eller «framoverskuende alder» (Scherbov og Sanderson, 2016), måler hvor mange år til en person av en gitt alder kan forvente å leve. Formålet med dette skillet er å gjøre de ulike gruppene vi sammenlikner over tid mer enhetlige. Med andre ord undersøker vi her sykepengemottaket for grupper av personer med samme gjennstående levetid, i stedet for grupper med en gitt «kronologisk» alder. Til dette bruker vi data på estimert forventet gjennstående levetid ved ulike alderstrinn for alle årene i perioden, tilgjengelig fra Statistisk sentralbyrå (SSB, 2025).²

Figur 11 nedenfor viser utviklingen i forventet gjennstående levetid for hhv. menn og kvinner i aldersgruppene 45-49 år, 50-54 år, 55-59 år og 60-66 år. Den forventede gjennstående levetiden har økt med 5-6 år for menn og 3-4 år for kvinner over perioden. Vi ser at restlevetiden for 60-66-årige menn i 2019 (godt 21 år) svarer stort sett til restlevetiden for 55-59-åringene i 1993. Ut ifra dette målet har disse to gruppene altså omtrent samme «framoverskuende» eller levetidsjusterte alder.

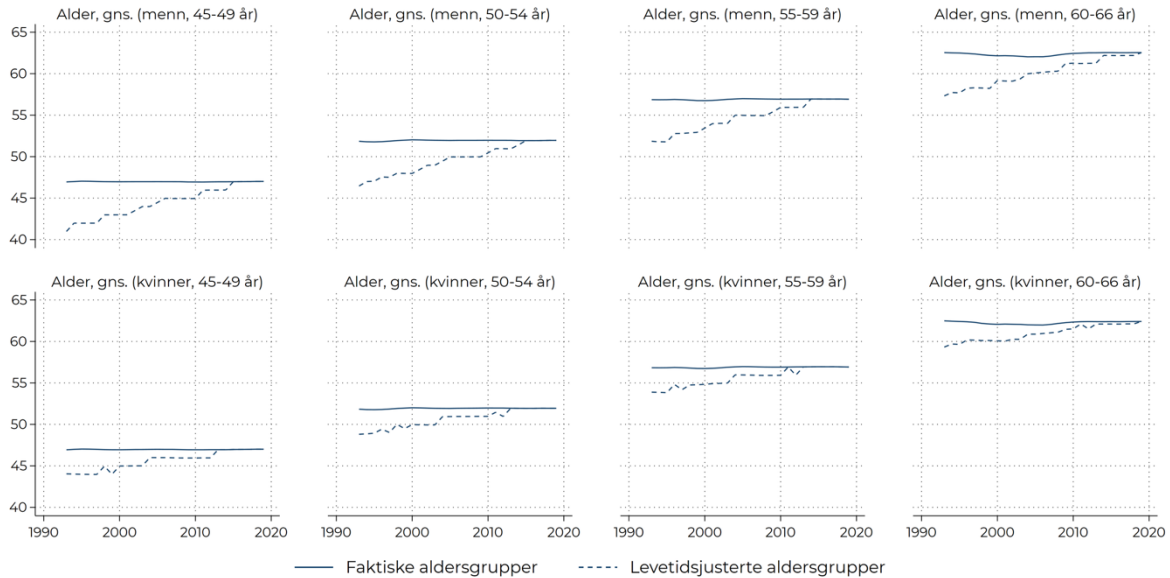
²Levetidsestimatene, som gjelder hele fødselskull, er muligens ikke helt representative for vårt utvalg, som bare består av yrkesaktive (med årsinntekt over 2G), men det vil antakelig være snakk om en nivåforskyvning. Vi har gjort beregninger som viser at levetidsestimatene fra SSB er høyt korrelert med 10-årsoverlevelsen i vår data. Vi viser også at forbedret helse – målt ved høyere 10-årsoverlevelsesrate – kan bidra til å forklare hvorfor sykefraværet har falt mer blant eldre enn yngre (særlig blant menn).

Note: Forventet gjestående levetid. Kilde: SSB (2025).

Figur 11: Forventet gjestående levetid, menn og kvinner, 1993-2019

For å analysere hvilken rolle økt levealder (og implisitt bedre helse) har spilt for sykepengemottaket mellom 1993 og 2019, benytter vi en det følgende en aldersgruppering basert på forventet gjestående levetid. Her omfatter eksempelvis aldersgruppen 60-66 år de fødselskohortene som i et gitt år hadde samme restlevetid som 60-66-åringene i 2019 (dvs. 21,5 år). Den faktiske alderen for disse gruppene var 5-6 år lavere for menn og 3-4 år lavere for kvinner i 1993, som vist i Figur 12. Det kan innvendes at kategoriseringen basert på konstant gjenværende levetid ikke tar hensyn til at økt levetid kan bestå av både frisk og mindre frisk tid (Vos mfl., 2020; Lynch, Bucknall, Jagger og Wilkie., 2022; Skirbekk, Dieleman, Stonawski, Fejkiel, Tyrovolas og Chang., 2022). I den grad noe av den økte levetiden vil være med svak helse, vil vi ved å fokusere på den samme absolutte lengden på gjestående levetid over tid inkludere denne «ufriske» økningen og dermed overdrive betydningen av økt levealder. På den andre siden kan de friske leveårene også bli «friskere», noe som vil trekke i motsatt retning og bidra til lavere sykepengemottak og høyere sysselsetting. Vi velger likevel å behandle hele økningen i forventet gjestående levetid som like frisk som årene den forlenger; dette er en konservativ antakelse som trolig gir et øvre anslag på levealdersbidraget til nedgangen i sykepengemottaket.

Note: Gjennomsnittsalder for faktiske aldersgrupper og levetidsjusterte aldersgrupper på tvers av kjønn og alder (sysselsatte med inntekt over 2G). De levetidsjusterte aldersgruppene inneholder kohortene som et gitt år hadde samme forventede gjenstående levetid som de faktiske aldersgruppene hadde i 2019.

Figur 12: Alder for faktiske og levetidsjusterte aldersgrupper 1993-2019

Figur 13 viser utviklingen i sykepengemottaket for de faktiske og levetidsjusterte aldersgruppene, der utgangsnivået (i 1993) for de levetidsjusterte gruppene er definert likt som for de faktiske og satt lik 100. Avviket mellom kurvene deretter viser hvor mye som kan «forklares» gjennom å holde gruppens gjenværende levetid konstant. For både menn og kvinner blir gapet mellom kurvene gradvis større i takt med at de levetidsjusterte aldersgruppene blir eldre og dermed har et høyere beregnet nivå på sykepengemottaket. For menn er gapet størst, og for menn i de to eldste aldersgruppene er forskjellen i 2019 rundt 40 % av 1993-nivået. Her ser den observerte nedgangen i sykepengemottaket altså ut til å være nært knyttet til levetidsutviklingen (om enn det ikke kan forklare økningen midt i perioden). Hos kvinnene ligger kurvene generelt nærmere hverandre. Dette skyldes blant annet at utviklingen i levealder har vært mindre markant blant kvinner, men også at kvinner lever lengre.

Note: Sykepengemottak i måneder (justert) blant sysselsatte (med inntekt over 2G) på tvers av kjønn og faktiske og levetidsjusterte aldersgrupper.

Figur 13: Sykepengemottak (justert) for faktiske og levetidsjusterte aldersgrupper 1993-2019

6.4 Regresjonsanalyse med samtidig justering for observerbare faktorer

For å undersøke hvor mye av endringene i sykepengemottaket som kan forklares av endringer i befolkningens utdanningsnivå, yrkessammensetning eller forventede levealder, skal vi se på betydningen av å kontrollere for disse variablene etter tur i en regresjonsanalyse. Vi setter opp følgende regresjonsmodell:

$$Syk_{it} = \alpha + \gamma_t + X_{it}\beta + \varepsilon_{it}$$

Syk_{it} angir antall måneder med sykemottak for individ i i år t (justert for gradering), α er en konstant, γ_t er et sett av års-dummyvariable, β er en vektor av koeffisienter til kontrollvariablene X_{it} og ε_{it} er et residualledd. Modellen estimeres med minste kvadraters metode, og standardfeil er justert for at observasjoner for personer som observeres i flere år kan være korrelerte (dvs. klyngejustert på individnivå).

Vi estimerer ligningen separat for hvert kjønn og hver aldersgruppe i seks ulike versjoner, der settet av kontrollvariabler varierer. I baseline-spesifikasjonen (modell 1) inneholder X_{it} bare (kontinuerlig) alder. Dette er for å korrigere for små forskyvninger i gjennomsnittsalderen innen aldersgruppene vi ser på.³ I modellene 2-4 inneholder X_{it} , i tillegg til alder, kontroller for hhv. utdanning, yrke eller sektor. I modell 5 kontrollerer vi for forventet gjenstående levetid (levealder), som både fanger opp aldersforskyvninger og utviklingen i restlevetid innen aldersgruppene.⁴ Til slutt kontrollerer vi i modell 6 for alle variablene utdanning, yrke, sektor og levealder.⁵ Formålet er å undersøke hvordan tidstrenden i sykepengemottaket endres når det kontrolleres endringer i observerbare karakteristika og levetidsutvikling. Dersom kontrollvariablene vi legger til faktisk forklarer utviklingen over tid, skal det gjøre at kurven med estimater flater ut og kommer nærmere 0.

Vi presenterer og kommenterer resultatene fra regresjonsanalysene primært gjennom figurer, men detaljerte estimater kan finnes i tabell A5-A12 i vedlegget.

Resultatene fra en denne analysen er vist for menn og kvinner i hhv. Figur 14 og Figur 15 nedenfor. Vi har begrenset oss til årene etter 2003, der vi har informasjon om yrke.⁶ Hvert diagram inneholder en blå og en rød kurve. De blå kurvene viser, for hver aldersgruppe, resultatene fra en regresjon av sykepengemottaket på et sett av årsummyvariable, alder og en konstant (modell 1). Koeffisientene til årsummyvariablene angir den observerte endringen i sykepengemottaket siden referanseåret 2003, da sykepengemottaket var på sitt høyeste for de fleste aldersgrupper (korrigert for små aldersforskyvninger innen gruppene). Mellom 2003 og 2019 falt sykepengemottaket med hhv. 0,21 md., 0,24 md., 0,32 md. og 0,46 md. for 45-49-, 50-54-, 55-59- og 60-66-årige menn. Hvis vi ser bort

³ Mens det har vært liten endring i gjennomsnittsalderen blant 45-59-åringene, har gruppen av yrkesaktive 60-66-årige menn blitt omtrent et halvt år eldre i gjennomsnitt siden 2003. Når man justerer for dette, bliver faldet i sykefraværet litt større for denne gruppen (for de øvrige aldersgrupper er det ingen endring). Gjennomsnittsalderen blant de yrkesaktive i 60-66-årsalderen falt mellom 1993 og 2005 og har siden økt med omtrent det samme (særlig i årene innen 2010), så sett over hele perioden siden 1993, har gjennomsnittsalderen blant denne gruppen vært nesten uendret.

⁴ Når vi kontrollerer for levetidsutviklingen kontrollerer vi også indirekte for aldersforskyvninger innen gruppene, så derfor er kontrollen for alder utelatt her.

⁵ Høyest oppnådde utdanning måles i år t ved fire kategorier (grunnskole eller lavere, videregående skole, universitet/høgskole, ukjent). Yrke inngår med de to første sifrene av yrkeskoden (STYRK-98). Næring inngår som de første to sifrene av den femsifrede NACE2007-næringskode. Levealder referer til kjønns- og aldersspesifikk forventet gjenstående levetid basert på estimater fra SSB for hvert år (<https://www.ssb.no/statbank/table/05375/>).

⁶ For mange offentlig ansatte mangler yrkeskodene i de første årene, der en del arbeidsgivere har innrapportert stillingskoder i stedet. Dette gjelder særlig fram til 2006 for kommunalt ansatte og helt fram til 2014 for ansatte i staten. For denne perioden har vi imputert de manglende yrkeskodene på bakgrunn av stillingskoder og/eller yrkeskoder fra senere år i det samme arbeidsgiver-arbeidstakerforhold.

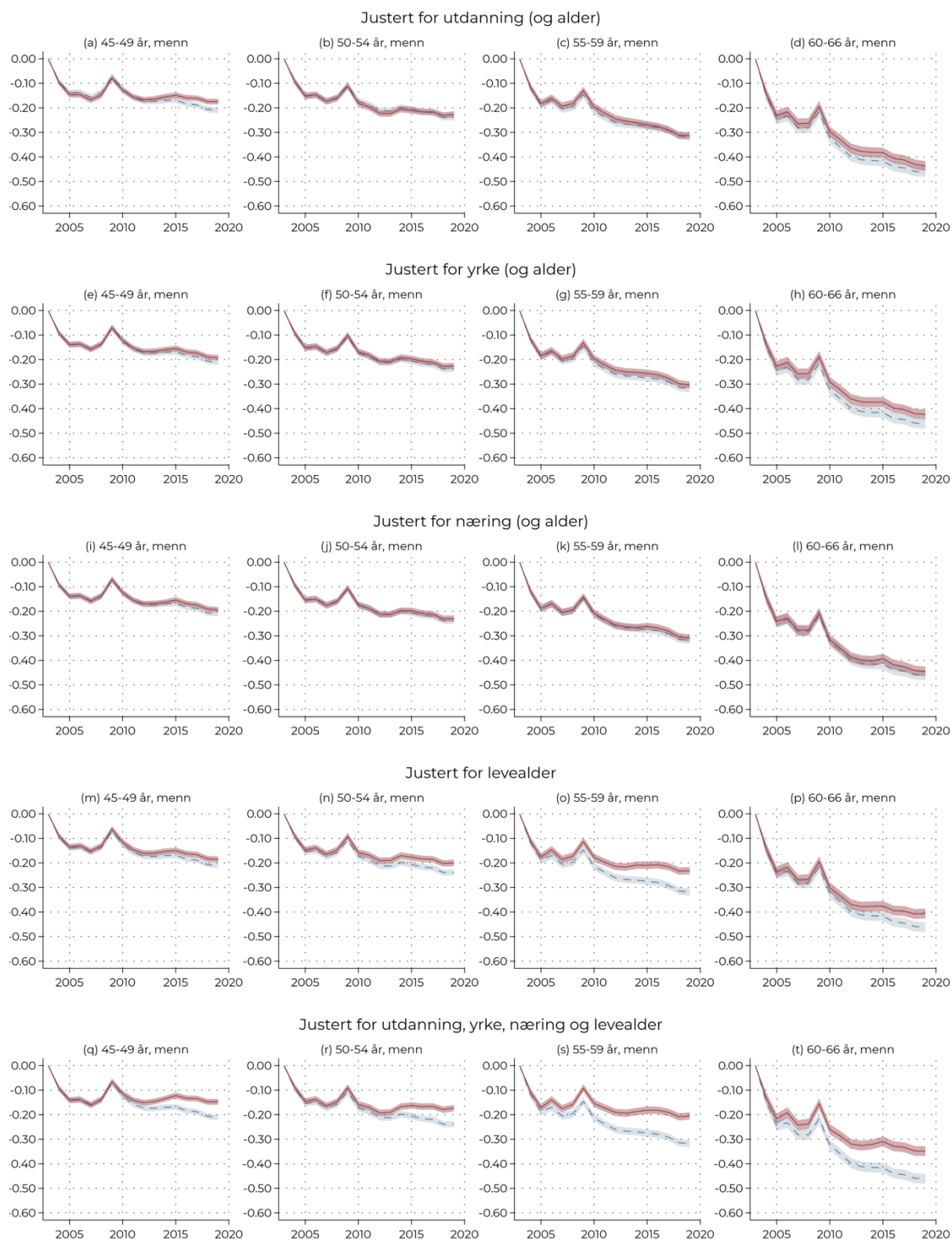
fra den store nedgangen i sykepengemottaket i alle grupper i begynnelsen av perioden og ser på utviklingen siden 2005, har sykepengemottaket falt med hhv. 0,07 md., 0,09 md, 0,13 md. og 0,22 md. for de samme fire aldersgruppene. Sykepengemottaket har altså også siden 2005 falt klart mest i absolutt forstand blant de eldre. De blå kurvene viser altså den observerte utviklingen (bare justert for alder) og er tatt med som en referanselinje i alle diagrammene (med et 95%-konfidensintervall).

Som beskrevet i avsnittene 6.1-6.3, har sammensettingen av gruppene endret seg en del over tid. Spørsmålet er hvordan utviklingen hadde sett ut uten disse endringene. For å belyse dette, har vi gjentatt regresjonen med ulike sett av kontrollvariabler. Koeffisientene til årsummyvariablene fra disse regresjoner er angitt som en rød linje i diagrammene (også med et 95%-konfidensintervall). Vi starter med diagrammene (a)-(d) i Figur 14, der vi i tillegg til alder også har inkludert kontroll for utdanning, for å korrigere for den betydelige øking i utdanningsnivå over tid. Økt utdanning ser til en viss grad ut til å være korrelert med nedgangen i sykepengemottaket – særlig for de yngre aldersgruppene, der nedgangen reduseres fra 0.21 md. til 0.18 md., når det tas høyde for endret utdanningssammensetning. Blant 60-66-åringer reduseres nedgangen fra 0.46 md. til 0.44 md. Faktisk har sykepengemottaket blant 45-49-årige menn, etter kontroll for utdanning, ligget nesten flatt siden 2005 (rundt 0,15-0,18 md. under 2003-nivået), hvis vi ser bort fra en midlertidig øking under finanskrisen. Til sammenligning har sykepengemottaket blant 60-66-åringer falt med rundt 0,21 md. mellom 2005 og 2019 (fra omkring 0,23 md. til 0,44 md. under 2003-nivået), selv etter kontroll for utdanningssammensettingen. Utdanning kan altså ikke forklare hvorfor fraværet har falt mest blant de eldste.

I diagrammene (e)-(h) har vi utover alder kontrollert for endret yrkessammensetting, som også ser ut til å kunne forklare en liten del av nedgangen i sykepengemottaket i alle gruppene. Blant 60-66-årige ser betydningen av yrke ut til å være svakt større enn betydningen av utdanning. For de yngre aldersgruppene er betydningen av endret yrkessammensetning mindre. I diagrammene (i)-(l) har vi kontrollert for alder og endret næringssammensetting, som også ser ut til å være mest korrelert med utviklingen i sykepengemottaket blant de 60-66-årige menn, men sammenhengen er svakere enn for utdanning og yrke.

I diagrammene (m)-(p) har vi kontrollert for utviklingen i forventet gjenstående levetid ved ulike alderstrinn (basert på estimater fra SSB). Utviklingen i levealder kan ses som en indikator for befolkningens generelle helsetilstand og ser ut til å være korrelert med nedgangen i sykepengemottaket – ikke minst i de eldre aldersgruppene (og særlig blant 55-59-årige menn).

Til slutt inkluderer resultatene i diagrammene (m)-(p) kontroll for alle variablene utdanning, yrke, næring og levealder. Når alle disse kontrollene inkluderes samlet, har utviklingen i mennenes sykepengemottak siden 2005 vært stort sett flat for 45-49-, 50-54- og 55-59-åringene, hvis man ser bort fra krise-årene 2009-2010 (rundt hhv. 0,12-0,16 md., 0,14-19 md. og 0,17-0,20 md. under 2003-nivået). Blant 60-66-årige menn har sykepengemottaket imidlertid falt med rundt 0,13 md. over samme periode, selv etter kontroll for utdanning, yrke og levealder (fra 0,22 md. til 0,35 md. under 2003-nivået). Dette kan sammenholdes med det observerte fall på rundt 0,22 md. siden 2005. Vi er altså bare i stand til å forklare rundt 40 prosent av nedgangen i sykepengemottaket blant 60-66-årige menn siden 2005 ut fra disse variabler. Til sammenligning kan vi forklare mere enn 90 prosent av nedgangen for de 45-49-årige og rundt 70 prosent av nedgangen for de 50-59-årige menn.

Note: Observerte tidstrender i sykepengemottak (korrigert for aldersforskyvninger) blant 45-66-årige menn (blå kurver) og estimerte tidstrender etter kontroll for ulike sett av variabler (røde kurver) med 95 % konfidensintervall. Sysselsatte med inntekt over 2G. Sykepengemottak er justert for gradering. Se forklaring til Figur 5.

Figur 14: Tidstrender i sykepengemottak blant menn 2003-2019 (m/u kontrollvariabler)

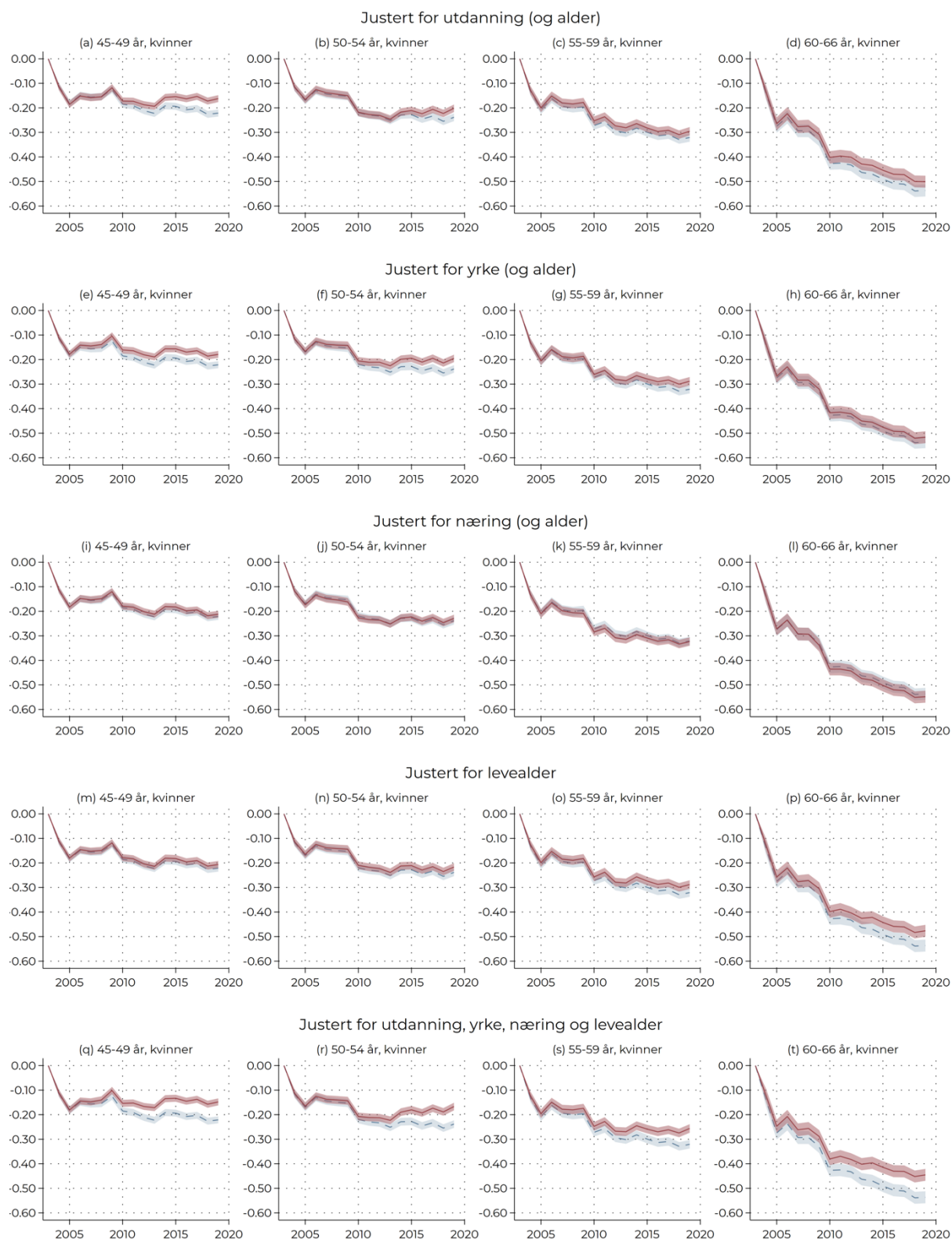
Når vi ser på den observerte utviklingen for kvinnene, dvs. de blå kurvene i Figur 15, ser vi et liknende mønster som hos mennene. Mellom 2003 og 2019 falt sykepengemottaket med hhv. 0,22 md., 0,24 md., 0,32 md. og 0,54 md. for 45-49, 50-54, 55-59 og 60-66 år gamle kvinner. Hvis vi igjen ser bort fra de to første årene, hadde sykepengemottaket i 2019 gått ned med 0,04 md., 0,07 md., 0,11 md. og 0,26 md. siden 2005. Akkurat som hos mennene ser vi altså den mest markante nedgangen i sykepengemottaket i den eldste aldersgruppen – ikke minst i perioden etter 2005.

Når vi kontrollerer for endret utdanningssammensetting (vist ved den røde kurven i diagrammene (a)-(d)), blir nedgangen i sykepengemottaket siden 2005 mindre markant, særlig for den yngre aldersgruppen. For disse, dvs. kvinner i alderen 45-49, er det faktisk snakk om en svak økning i fraværet siden 2005 når det tas høyde for utdanningsfremgangen, og nedgangen siden 2003 er bare 0,16 md. mot de observerte 0,22 md. Til sammenlikning ligger fraværet for 60-66-åringer i 2019 fortsatt 0,50 md. under nivået fra 2003, selv når det tas høyde for utdanning (mot de observerte 0,54 md.).

Kontroll for yrke, vist i diagrammene (e)-(h) påvirker tidstrenden på nesten samme måte som kontrollen for utdanning. Også sammenhengen mellom yrkessammensetning og sykepengemottak er tydeligst for de yngre aldersgruppene, mens det ser ut å ha lite å si for de 60-66-årige kvinner. Kontroll for næring, i diagrammene (i)-(l) påvirker ikke resultatene noe særlig for noen av aldersgruppene.

Den variabelen, som i seg selv ser ut til å være sterkest korrelert med nedgangen i sykepengemottaket blant de eldste kvinnene, er levealder. Men etter kontroll for levetidsutviklingen, som i diagrammene (m)-(p), er sykepengemottaket blant 60-66-årige kvinner i 2019 fortsatt 0,48 md. under 2003-nivået og 0,22 md. under 2005-nivået. I diagrammene (q)-(t) inkluderes alle variablene samlet. Etter kontroll for utdanning, yrke, næring og levealder, ligger sykepengemottaket for 45-49-årige, 50-54-årige, 55-59-årige og 60-66-årige kvinner hhv. 0,15 md., 0,17 md., 0,26 md. og 45 md. under 2003-nivået. Hvis vi ser bort fra de første to årene, har måneder med sykepengemottak faktisk økt svakt (med 0,03 md.) blant 45-49-åringene siden 2005, mens det er uendret blant 50-54-årige kvinner. Blant de 55-59-årige har det vært et fall på 0,06 md. siden 2005, mens det har vært et fall på 0,2 md. blant 60-66-åringene, som ikke kan forklares, med de variabler, vi har sett på her.

Oppsummert bekrefter regresjonsanalysen konklusjonen om at sammensettingseffekter og høyere levealder ser ut til å kunne forklare noe av utviklingen i sykepengemottaket, men at det ikke kan forklare hvorfor sykepengemottaket har falt langt mer blant 60-66-åringene enn blant de andre aldersgrupper. Dette blir særlig tydelig når vi ser på utviklingen siden 2005, en periode der sykepengemottaket har falt markant blant de eldste, mens utviklingen har vært tilnærmet flat for de øvrige aldersgruppene, når det kontrolleres for endringer i utdanningsnivå, yrke, næring og forventet gjestående levetid.

Note: Observerte tidstrender i sykepengemottak (korrigert for aldersforskyvninger) blant 45-66-årige kvinner (blå kurver) og estimerte tidstrender etter kontroll for ulike sett av variabler (røde kurver) med 95 % konfidensintervall. Sysselsatte med inntekt over 2G. Sykepengemottak er justert for gradering. Se forklaring til Figur 5.

Figur 15: Tidstrender i sykepengemottak blant kvinner 2003-2019 (uten og med kontrollvariabler)

7. Konklusjon

Artikkelen beskriver utviklingen i mottak av sykepenger og trygdeytelser og sysselsetting i aldersgruppene 45-49 år, 50-54 år, 55-59 år og 60-66 år i Norge 1993-2019. Resultatene våre viser at sykepengemottaket blant eldre arbeidstakere i Norge har gått markant ned siden tidlig 2000-tall, samtidig som stadig flere eldre har stått i jobb. Dette utfordrer antakelsen om at et lengre arbeidsliv nødvendigvis fører til økt sykefravær, og tyder på at eldre arbeidstakere kan forbli yrkesaktive uten å belaste sykepengeordningen i betydelig større grad enn yngre kollegaer.

Resultatene belyser problemstillinger knyttet til samspillet mellom trygd og arbeid, i en kontekst preget av synkende fødselstall og en aldrende befolkning. Dersom den observerte nedadgående trenden i sykepengemottak blant eldre fortsetter, vil det kunne dempe presset knyttet til en økende andel eldre i befolkningen. Med et varslet underskudd på arbeidskraft i årene som kommer, er det likevel viktig å utforme velferds- og stønadssystemet slik at det både bidrar til inkludering i arbeidslivet og til at et lengre arbeidsliv. Resultatene gir støtte til at reformer som legger til rette for at eldre arbeidstakere fortsetter lengre i jobb vil fortsette å være en del av løsningen på fremtidens arbeidskraftsbehov.

Selv om vi ikke identifiserer årsakssammenhenger direkte, indikerer resultatene at eldre arbeidstakere har kapasitet til å fortsette i arbeidslivet uten at presset på de helserelaterte trygdeytelsene øker vesentlig. Artikkelen understreker betydningen av at trygde- og pensjonssystemet samspiller godt med arbeidsmarkedet på ulike stadier av yrkeskarrieren. Funnene våre bør derfor ses som et bidrag til et nyansert faktagrunnlag for videre forskning og politikkutforming, særlig i en tid der aldrende befolkning og mangel på arbeidskraft står sentralt i samfunnsdebatten.

8. Referanser

- Dale-Olsen, H., & Markussen, S. (2010). Økende sykefravær over tid? – Sykefravær, arbeid og trygd 1972–2008. *Søkelys på arbeidslivet*, 27(1–2), 105–121.
- Delalic, L., Helde, I., & Nossen, J. P. (2024). Hyppig gjentakende sykefravær – grunn til bekymring? *Arbeid og velferd*, 1-2024. <https://doi.org/10.60847/NAV.4669>
- Farrants, K., Marklund, S., Kjeldgård, L., Head, J., & Alexanderson, K. (2017). Sick leave among people in paid work after age 65: A Swedish population-based study covering 1995, 2000, 2005 and 2010. *Scandinavian Journal of Public Health*, 46(3), 297–305. <https://doi.org/10.1177/1403494817731487>
- Folketrygdloven. (1997). *Lov om folketrygd (LOV-1997-02-28-19) (Del IV, kapittel 8)*. Lovdata. <https://lovdata.no/lov/1997-02-28-19>
- Hellevik, T., Hellevik, O., & Østbakken, K. M. (2019). Kan det godtas å være hjemme fra jobben selv om en strengt tatt er frisk nok til å gå? Kjønnforskjeller i synet på «uberettiget» sykefravær. *Søkelys på arbeidslivet*, 36(1–2), 79–99. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-7989-2019-01-02-05>
- Hernæs, E., & Jia, Z. (2013). Earnings distribution and labour supply after a retirement earnings test reform. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 75(3), 410–434. <https://doi.org/10.1111/obes.12020>
- Kalstø, Å. M., & Kann, C. (2018). Færre på helserelaterte ytelser – friskere befolkning. *Arbeid og velferd*, 4.
- Kotschy, R., Bloom, D. E., & Scott, A. (2024). On the limits of chronological age (NBER Working Paper No. 33124). National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w33124>
- Langballe, E. M., & Strand, B. H. (2015). Vil fremtidens eldre være friskere? *Tidsskrift for Den norske legeforening*, 135(2), 113–114. <https://doi.org/10.4045/tidsskr.14.1598>
- Lynch, M., Bucknall, M., Jagger, C., & Wilkie, R. (2022). Projections of healthy working life expectancy in England to the year 2035. *Nature Aging*, 2(1), 13–18. <https://doi.org/10.1038/s43587-021-00161-0>

- Midtsundstad, T. I., & Nielsen, R. A. (2014). Do workplace-initiated measures reduce sickness absence? Preventive measures and sickness absence among older workers in Norway. *Scandinavian Journal of Public Health*, 42(2), 207–214. <https://doi.org/10.1177/1403494813510791>
- Midtsundstad, T. I., Nielsen, R. A., & Hermansen, Å. S. (2012). Tilrettelegging og seniortiltak – påvirker det kommuneansattes sykefravær og tidligpensjonering? *Søkelys på arbeidslivet*, 29(1–2), 130–150. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-7989-2012-01-02-08>
- Nilsson, K., Östergren, P. O., Kadefors, R., & Albin, M. (2016). Has the participation of older employees in the workforce increased? Study of the total Swedish population regarding exit from working life. *Scandinavian Journal of Public Health*, 44(5), 506–516. <https://doi.org/10.1177/1403494816637262>
- Nossen, J. P. (2017). Sykepenger etter fylte 62 år: Konsekvenser av pensjonsreformen. *Arbeid og velferd*, 2-2017, 123–137.
- Nossen, J. P. (2019). Kjønnforskjellen i sykefravær: Hvor mye er det mulig å forklare med registerdata. *Arbeid og velferd*, 4-2019.
- Nossen, J. P., & Delalic, L. (2024). Hvorfor er sykefraværet fortsatt høyt 3–4 år etter starten av pandemien? *Arbeid og velferd*, 2-2024. <https://doi.org/10.60847/NAV.4795>
- NOU 2022:7. (2022). *Et forbedret pensjonssystem*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet.
- Scherbov, S., & Sanderson, W. C. (2016). New approaches to the conceptualization and measurement of age and aging. *Journal of Aging and Health*, 28(7), 1159–1177. <https://doi.org/10.1177/0898264315624216>
- Skirbekk, V., Dieleman, J. L., Stonawski, M., Fejkiel, K., Tyrovolas, S., & Chang, A. Y. (2022). The health-adjusted dependency ratio as a new global measure of the burden of ageing: A population-based study. *The Lancet Healthy Longevity*, 3(5), e332–e338. [https://doi.org/10.1016/S2666-7568\(22\)00071-8](https://doi.org/10.1016/S2666-7568(22)00071-8)
- SSB (2025). Tabell 05375: Forventet gjennstående levetid, etter kjønn og alder 1986–2024. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/statbank/table/05375>
- Storeng, S. H., Øverland, S., Skirbekk, V., et al. (2021). Trends in disability-free life expectancy (DFLE) from 1995 to 2017 in the older Norwegian population by sex and education: The HUNT Study. *Scandinavian Journal of Public Health*, 50(5), 542–551. <https://doi.org/10.1177/14034948211011796>
- Strand, B. H. Bergland, A., Jørgensen, L., Schirmer, H., Emaus, N., & Cooper, R. (2019). Do more recent born generations of older adults have stronger grip? A comparison of three cohorts of 66- to 84-year-olds in the Tromsø Study. *The Journals of Gerontology: Series A*, 74(4), 528–533. <https://doi.org/10.1093/gerona/gly234>
- Vos, Theo, Stephen S. Lim, Cristiana Abbafati, Kaja M. Abbas, Mohammad Abbasi, Mitra Abbasifard, Mohsen Abbasi-Kangevari et al. (2020). Global burden of 369 diseases and injuries in 204 countries and territories, 1990–2019: A systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. *The Lancet*, 396(10258), 1204–1222. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30925-9](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30925-9)

Appendiks

A1. Sykepengemottak i 2019 på tvers av yrke og kjønn (detaljert)

I avsnitt 6.2 analyseres variasjonen sykepengemottaket i 2019 på tvers av brede yrkeskategorier. Det finnes imidlertid betydelig variasjon i sykepengemottaket innen yrkesgruppene, og de brede kategoriene kan også dekke over helt forskjellige yrker for menn og kvinner. Tabellene A1-A1 viser de vanligste yrkene blant 45-66-årige menn innen hver av de brede yrkeskategorier og deres gjennomsnittlige sykepengemottak i måneder (justert for gradering). Tabellene A2-A4 viser det samme for kvinnene. Tabellene er tatt med som en oversikt, men nedenfor gjennomgår vi kort noen av hovedlinjene innen hver av de utvalgte yrkeskategoriene.

Innen den første større hovedgruppen (administrative ledere og politikere), ser vi at ledere av små bedrifter har (1310-1319) rundt dobbelt så høyt sykepengemottak som ledere av mellomstore og store bedrifter (1210-1239). Begge har imidlertid, som de fleste yrkene i hovedgruppe 1, relativt lavt fravær.

Blant akademiske yrker ser vi et relativt høyt sykepengemottak hos spesialsykepleiere og jordmødre (2230), lektorer og adjunkter i videregående skole (2320), og andre yrker innen offentlig administrasjon (2419).

For yrker med kortere høyskole- eller universitetsutdanning finnes det høyeste fraværet blant vernepleiere (3232), sosionomer mv. (3460), sykepleiere (3231) og førskolelærere (3320), men også lavere saksbehandlere innen offentlig administrasjon (3449) og grunnskolelærere (3310) har relativt høyt sykepengemottak.

Ser vi på kontor- og kundeserviceyrkene, er fraværet særlig høyt blant postarbeidere (4142) og lagermedarbeidere mv. (4131)

Innen den neste hovedgruppe er fraværet høyest blant pleie- og omsorgsarbeidere samt hjemmehjelpere (5132, 5133 og 5139), barne- og ungdomsarbeidere (5131), og kokker og servitører mv. (5122 og 5123).

Når det gjelder yrker innen jordbruk, skogsbruk og fiske, ser fiskerne (6411) ut til å ha noe høyere sykepengemottak enn de øvrige yrker. Det kunne også henge sammen med at det er et særlig fysisk krevende yrke med en betydelig risiko for arbeidsulykker, men det er snakk om små yrkesgrupper, så usikkerheten er stor.

Blant håndverkerne er variasjonen begrenset, men i hver sin ende av spektret finner vi de to største yrkesgruppene, nemlig tømrere (7125) med et av de høyeste sykepengemottak og elektrikere (7241) som har det laveste sykepengemottak. Igjen kan det se ut til å henge sammen med de fysiske krav som stilles i yrkene.

I den neste hovedgruppe, ser vi det høyeste fravær blant transportarbeidene (8321, 8322, og 8323), mens rengjøringspersonale (9132) og kjøkkenassistenter (9133) har det høyeste fraværet blant yrkene uten krav til utdanning.

Tabell A1: Sykepengemottak (justert) blant 45-66-årige menn i utvalgte yrker, 2019

Yrkeskategori	Yrke	Obs.	Andel (%)	Sykefravær (md.)
0 Militære yrker	0113 Befal II	2345	68.0	0.16
	0112 Befal I	987	28.6	0.22
	0111 Menige	119	3.4	0.61
1 Administrative ledere og politikere	1210 Administrerende direktører	17719	18.0	0.29
	1222 Produksjonsdirektører innen olje- og gassutvinning mv.	9944	10.1	0.20
	1310 Ledere innen ikke-spesifisert næringsområde	8911	9.0	0.43
	1227 Produksjonsdirektører innen offentlig administrasjon	7115	7.2	0.21
	1228 Produksjonsdirektører innen undervisning, helse- og sosialtjenester	4770	4.8	0.28
	1233 Salgsdirektører	4679	4.7	0.24
	1223 Produksjonsdirektører innen bygge- og anleggsvirksomhet	4201	4.3	0.33
	1314 Ledere innen varehandel mv.	4187	4.2	0.49
	1231 Finans-, økonomi- og administrasjonsdirektører	3915	4.0	0.21
2 Akademiske yrker	1313 Ledere innen bygge- og anleggsvirksomhet	3883	3.9	0.60
	2130 Systemutviklere og programmerere	15706	16.4	0.20
	2142 Sivilingeniører (bygg og anlegg)	9068	9.5	0.29
	2419 Andre yrker innen offentlig administrasjon	7227	7.6	0.33
	2320 Lektorer og adjunkter i videregående skole	7085	7.4	0.37
	2147 Sivilingeniører (geofag, petroleumsteknologi, metallurgi o.l.)	5546	5.8	0.19
	2310 Universitets- og høyskolelektører/-lærere	5319	5.6	0.15
	2512 Personal- og organisasjonskonsulenter	5147	5.4	0.27
	2221 Leger	4737	4.9	0.24
3 Yrker med kortere høyskole- og universitetsutdanning og teknikere	2411 Økonomisk og samfunnsvitenskapelig planlegging og utredning	4231	4.4	0.26
	2149 Andre sivilingeniører og tilsvarende yrker	2944	3.1	0.15
	3415 Tekniske og kommersielle salgsrepresentanter	13573	12.4	0.32
	3119 Andre ingeniører og teknikere	9092	8.3	0.28
	3310 Grunnskolelærere	7888	7.2	0.42
	3111 Bygningsingeniører og -teknikere	6532	6.0	0.34
	3120 Dataingeniører og -teknikere	5088	4.6	0.24
	3113 Elektronikk- og telekommunikasjonsingeniører og -teknikere	5021	4.6	0.27
	3116 Ingeniører og teknikere innen petroleum, bergverk og metallurgi	4513	4.1	0.29
4 Kontor- og kundeserviceyrker	3431 Funksjonærer innen administrasjon	4504	4.1	0.35
	3142 Dekksoffiserer og losere	3199	2.9	0.66
	3114 Maskiningeniører og -teknikere	3188	2.9	0.29
	4131 Lagermedarbeidere og materialforvaltere	11058	45.2	0.57
	4114 Kontorarbeidere	3118	12.7	0.44
	4132 Logistikere	2399	9.8	0.41
	4133 Transportfunksjonærer	2205	9.0	0.48
	4222 Resepsjonister og opplysningsmedarbeidere	1749	7.1	0.51
	4142 Postbud og -sorterere	1459	6.0	0.59
5 Salgs-, service- og omsorgsykker	4121 Økonomimedarbeidere og revisjonsassistenter	1073	4.4	0.39
	4113 Sekretærer	723	3.0	0.56
	4141 Bibliotek- og arkivmedarbeidere	146	0.6	0.25
	4215 Inkassomedarbeidere	133	0.5	0.50
	5163 Vaktmestere o.l.	10866	21.1	0.53
	5221 Butikkmedarbeidere o.l.	10319	20.0	0.58
	5139 Annet pleie- og omsorgspersonale	6196	12.0	0.68
	5132 Omsorgsarbeidere og hjelpepleiere	5099	9.9	0.73
	5224 Selgere (engros)	3711	7.2	0.40
6 Yrker innen jordbruk, skogbruk og fiske	5131 Barne- og ungdomsarbeidere o.l.	3381	6.6	0.75
	5122 Kokker	3085	6.0	0.77
	5161 Brannkonstabler o.l.	1813	3.5	0.52
	5164 Vektore o.l.	1474	2.9	0.59
	5123 Hovmestere, servitører og barkeepere	1226	2.4	0.71
	6310 Fiskeoppdrettere o.l.	1569	31.9	0.47
	6130 Plante- og husdyrprodusenter (kombinasjonsbruk)	1013	20.6	0.48
	6121 Melke- og husdyrprodusenter	673	13.7	0.45
	6411 Fiskere	669	13.6	0.97
	6210 Skogsarbeidere o.l.	484	9.9	0.50
	6112 Gartnerarbeidere	268	5.5	0.55
	6111 Korn-, grønnsaks-, frukt- og bærprodusenter	73	1.5	0.37
	6129 Andre dyreoppdrettere og røktare	59	1.2	0.51

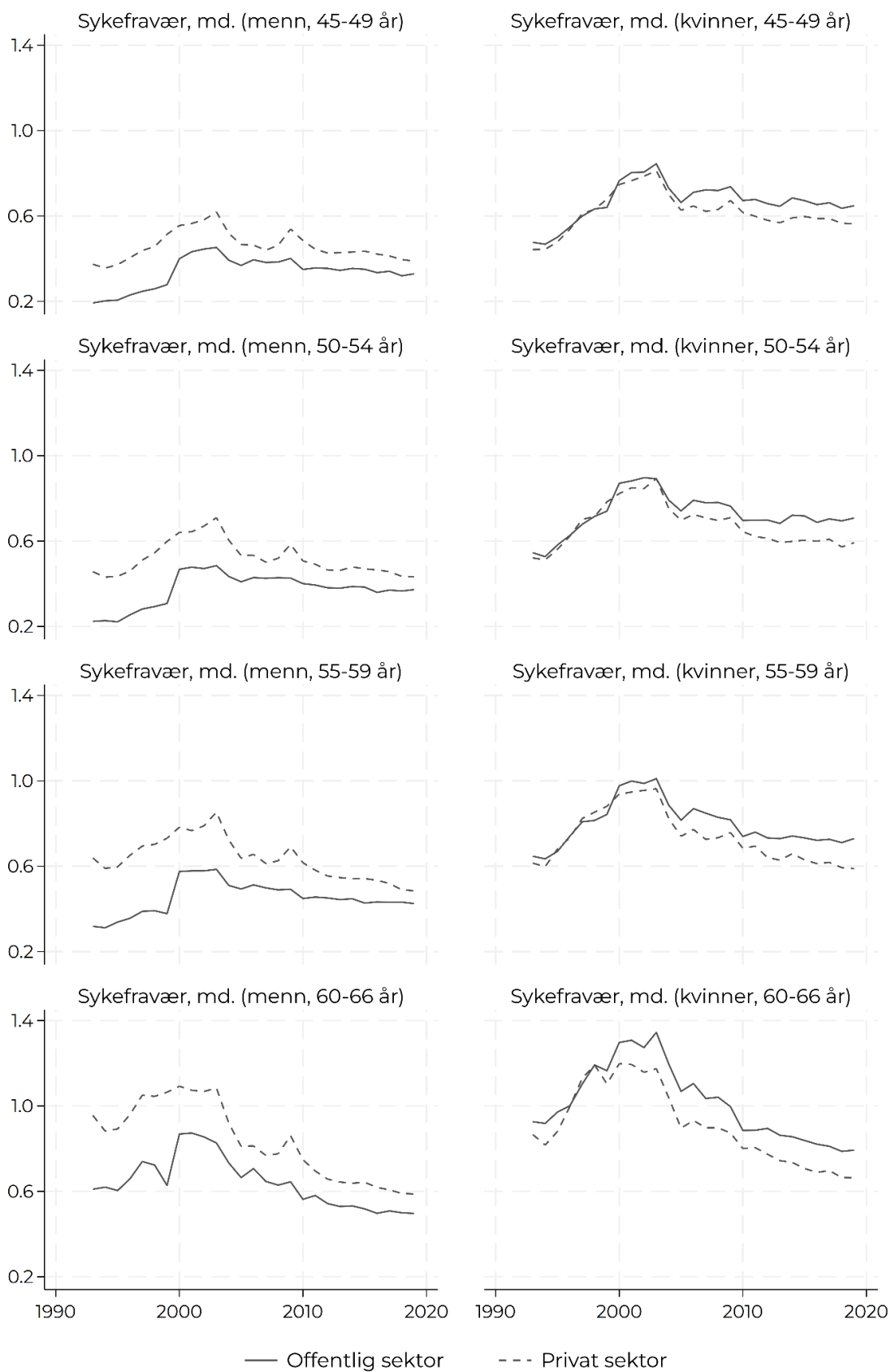
	6412 Fangstfolk	53	1.1	0.50
	6122 Egg- og fjærfeprodusenter	51	1.0	0.58
7 Håndverkere o.l.	7125 Tømrere	9866	12.5	0.71
	7241 Elektrikere, elektronikere o.l.	9343	11.9	0.51
	7126 Vei- og anleggsarbeidere	7990	10.1	0.55
	7231 Bilmekanikere	5698	7.2	0.56
	7237 Industrimekanikere	5662	7.2	0.51
	7134 Rørleggere og VVS-montører	5127	6.5	0.64
	7421 Snekkere	4610	5.9	0.69
	7212 Sveisere	2492	3.2	0.58
	7141 Malere og byggtapetserere	2394	3.0	0.76
	7214 Platearbeidere	1908	2.4	0.60
8 Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere mv.	8323 Lastebil- og vogntogførere	11784	18.2	0.79
	8322 Buss- og sporvognsførere	8122	12.5	0.75
	8331 Anleggsmaskinførere	5826	9.0	0.67
	8321 Bil-, drosje- og varebilførere	4940	7.6	0.77
	8113 Operatører innen olje- og gassutvinning	4555	7.0	0.52
	8159 Operatører innen annen kjemisk prosessindustri	2997	4.6	0.53
	8211 Operatører innen metallvareproduksjon	2050	3.2	0.56
	8141 Operatører innen produksjon og videreforedling av trelastprodukter	2021	3.1	0.59
	8341 Dekksmannskap (skip)	1886	2.9	1.12
	8213 Maskinarbeidere	1367	2.1	0.49
9 Yrker uten krav til utdanning	9132 Rengjøringspersonale i bedrifter o.l.	3880	26.0	0.66
	9310 Hjelpearbeidere innen bygg, anlegg, vedlikehold o.l.	3147	21.1	0.76
	9160 Renovasjonsarbeidere o.l.	2208	14.8	0.78
	9320 Hjelpearbeidere innen industri	1772	11.9	0.59
	9330 Hjelpearbeidere innen lager og godshåndtering	1101	7.4	0.72
	9133 Kjøkken- og anretningsassistenter	772	5.2	0.59
	9142 Bilklargjørere	637	4.3	0.88
	9152 Vakter og dørvakter	413	2.8	0.67
	9151 Bud o.l.	412	2.8	0.77
	9210 Hjelpearbeidere innen jordbruk, skogbruk og fiske	362	2.4	0.58

Tabell A2: Sykepengemottak (justert) blant 45-66-årige kvinner i utvalgte yrker, 2019

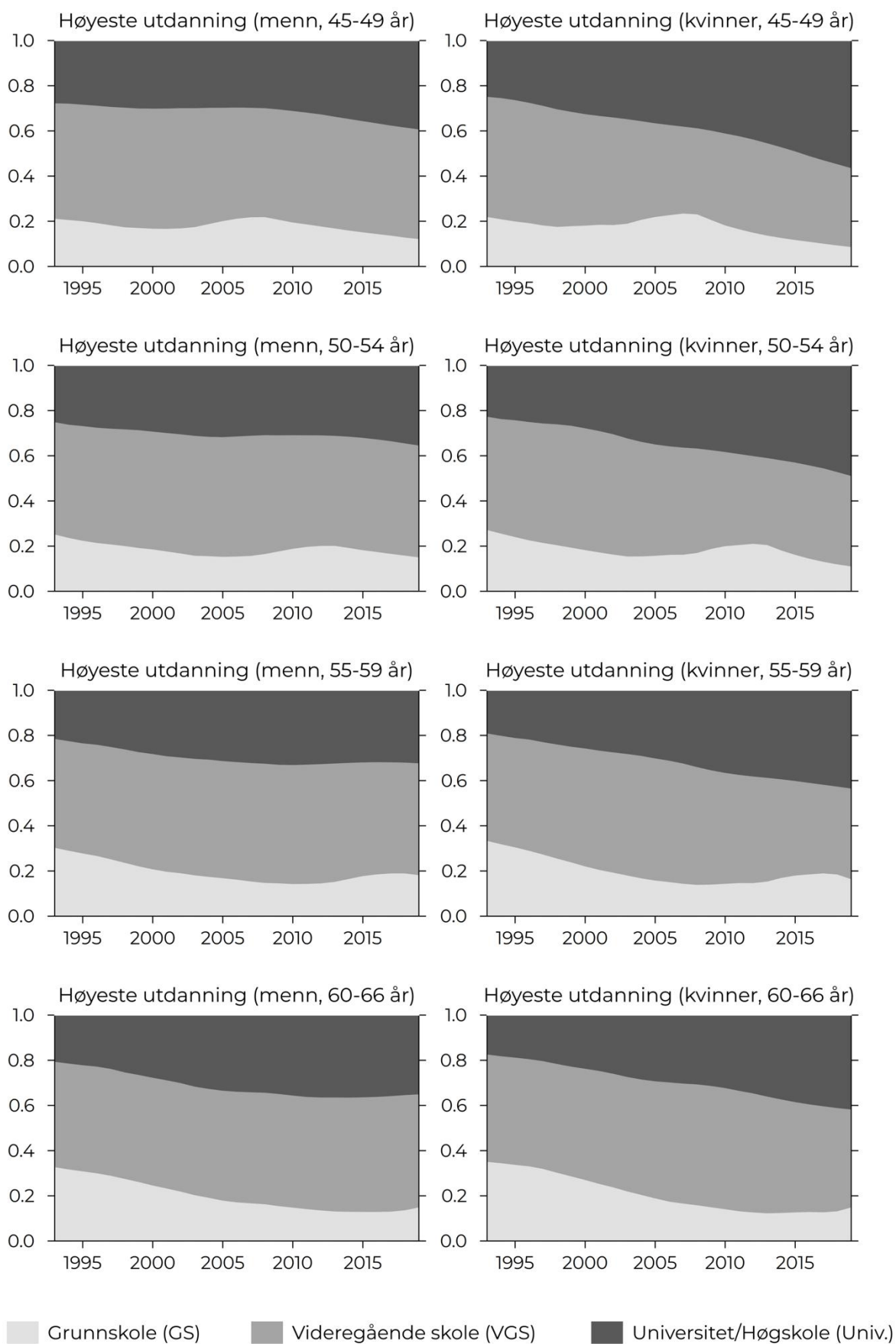
Yrkeskategori	Yrke	Obs.	Andel (%)	Sykefravær (md.)
0 Militære yrker og uoppgitt	0113 Befal II	193	52.3	0.27
	0111 Menige	96	26.0	0.59
	0112 Befal I	80	21.7	0.80
1 Administrative ledere og politikere	1228 Produksjonsdirektører innen undervisning, helse- og sosialtjenester	10787	20.9	0.44
	1227 Produksjonsdirektører innen offentlig administrasjon	8658	16.7	0.36
	1210 Administrerende direktører	6337	12.3	0.52
	1231 Finans-, økonomi- og administrasjonsdirektører	4537	8.8	0.36
	1314 Ledere innen varehandel mv.	3587	6.9	0.75
	1310 Ledere innen ikke-spesifisert næringsområde	2423	4.7	0.59
	1226 Produksjonsdirektører innen finansiell tjenesteyting, eiendomsdrift osv.	1706	3.3	0.32
	1222 Produksjonsdirektører innen olje- og gassutvinning mv.	1682	3.3	0.24
	1224 Produksjonsdirektører innen varehandel, hotell- og restaurasjon mv.	1453	2.8	0.69
	1234 Markeds- og informasjonsdirektører	1444	2.8	0.29
2 Akademiske yrker	2230 Spesialsykepleiere og jordmødre	16992	17.4	0.68
	2419 Andre yrker innen offentlig administrasjon	14835	15.2	0.60
	2320 Lektorer og adjunkter i videregående skole	8290	8.5	0.53
	2512 Personal- og organisasjonskonsulenter	7870	8.1	0.45
	2411 Økonomisk og samfunnsvitenskapelig planlegging og utredning	6194	6.4	0.42
	2310 Universitets- og høyskolelektorer/-lærere	5696	5.8	0.44
	2130 Systemutviklere og programmerere	4508	4.6	0.38
	2221 Leger	3993	4.1	0.43
	2541 Sosial- og siviløkonomer	3277	3.4	0.36
	2511 Statsautoriserte revisorer	2785	2.9	0.40
3 Yrker med kortere høyskole- og universitetsutdanning og teknikere	3310 Grunnskolelærere	27522	20.5	0.63
	3231 Sykepleiere	17459	13.0	0.81
	3431 Funksjonærer innen administrasjon	11119	8.3	0.55
	3320 Førskolelærere	10113	7.5	0.79
	3432 Revisorer (ikke statsautoriserte) og regnskapsførere	7045	5.2	0.45
	3460 Sosionomer, barnevernspedagoger o.l.	6621	4.9	0.87
	3232 Vernepleiere	4991	3.7	1.01
	3418 Kundebehandlere (banktjenester)	4919	3.7	0.48
	3415 Tekniske og kommersielle salgsrepresentanter	4476	3.3	0.55
	3449 Andre lavere saksbehandlere innen offentlig administrasjon	3594	2.7	0.67
4 Kontor- og kundeserviceyrker	4114 Kontormedarbeidere	11258	28.3	0.51
	4113 Sekretærer	10200	25.6	0.60
	4121 Økonomimedarbeidere og revisjonsassistenter	8738	22.0	0.47
	4222 Resepsjonister og opplysningsmedarbeidere	2216	5.6	0.65
	4131 Lagermedarbeidere og materialforvaltere	2060	5.2	0.70
	4142 Postbud og -sorterere	1297	3.3	0.80
	4132 Logistikere	821	2.1	0.44
	4133 Transportfunksjonærer	687	1.7	0.79
	4141 Bibliotek- og arkivmedarbeidere	601	1.5	0.59
	4223 Sentralbordoperatører	496	1.2	0.55
5 Salgs-, service- og omsorgsykker	5132 Omsorgsarbeidere og hjelpepleiere	39367	30.4	1.00
	5131 Barne- og ungdomsarbeidere o.l.	29938	23.1	0.87
	5221 Butikkmedarbeidere o.l.	19755	15.3	0.79
	5139 Annet pleie- og omsorgspersonale	13409	10.4	0.85
	5135 Legesekretærer	4646	3.6	0.75
	5122 Kokker	3581	2.8	0.88
	5134 Tannlegesekretærer	2804	2.2	0.61
	5136 Dagmammar, praktikanter o.l.	2610	2.0	0.49
	5133 Hjemmehjelpere	2254	1.7	0.99
	5141 Frisører, kosmetologer o.l.	2198	1.7	0.66
6 Yrker innen jordbruk, skogbruk og fiske	6112 Gartneriarbeidere	344	36.3	0.59
	6310 Fiskeoppdrettere o.l.	182	19.2	0.33
	6130 Plante- og husdyrprodusenter (kombinasjonsbruk)	165	17.4	0.57
	6121 Melke- og husdyrprodusenter	156	16.5	0.42
	6129 Andre dyreoppdrettere og røkttere	32	3.4	1.44
	6411 Fiskere	30	3.2	0.70
	6111 Korn-, grønnsaks-, frukt- og bærprodusenter	18	1.9	0.19
	6122 Egg- og fjærfeprodusenter	15	1.6	0.40

	6210 Skogsarbeidere o.l.	6	0.6	1.33
7 Håndverkere o.l.	7450 Laboranter	565	13.7	0.62
	7350 Tekniske tegnere	480	11.6	0.59
	7126 Vei- og anleggsarbeidere	364	8.8	0.74
	7341 Grafikere (fôrtrykk) o.l.	253	6.1	0.60
	7241 Elektrikere, elektronikere o.l.	231	5.6	0.46
	7237 Industrimekanikere	216	5.2	1.01
	7311 Instrumentmakere og -reparatører	194	4.7	0.51
	7129 Anleggsgartnere	180	4.4	0.86
	7432 Skreddere, kjole- og draktsyere, modister o.l.	159	3.8	0.37
	7421 Snekkere	154	3.7	0.62
8 Prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere mv.	8271 Fagarbeidere innen bearbeiding av fisk og fiskeprodukter	944	10.7	0.74
	8272 Operatører innen bearbeiding av kjøtt og kjøttprodukter	930	10.6	0.88
	8266 Operatører innen farging, vasking, rensing mv. av tekstil o.l.	679	7.7	0.76
	8322 Buss- og sporvognsførere	661	7.5	1.11
	8282 Operatører og montører innen produksjon av elektronisk utstyr	599	6.8	0.72
	8321 Bil-, drosje- og varebilførere	407	4.6	0.92
	8263 Industrisyere	387	4.4	0.74
	8159 Operatører innen annen kjemisk prosessindustri	369	4.2	0.90
	8273 Operatører av maskiner for fremstilling av meieriprodukter	362	4.1	0.79
	8279 Operatører innen annen næringsmiddelproduksjon	356	4.0	0.81
9 Yrker uten krav til utdanning	9132 Rengjøringspersonale i bedrifter o.l.	17349	76.2	0.91
	9133 Kjøkken- og anretningsassistenter	3751	16.5	0.87
	9320 Hjelpearbeidere innen industri	583	2.6	0.59
	9310 Hjelpearbeidere innen bygg, anlegg, vedlikehold o.l.	182	0.8	0.85
	9160 Renovasjonsarbeidere o.l.	176	0.8	0.89
	9152 Vakter og dørvakter	165	0.7	1.04
	9151 Bud o.l.	144	0.6	1.00
	9142 Bilklargjørere	126	0.6	0.53
	9330 Hjelpearbeidere innen lager og godshåndtering	86	0.4	0.41
	9120 Forefallende arbeid for privatpersoner og -husholdninger	75	0.3	0.29

A2. Ekstra figurer

Figur A1: Sykepengemottak fordelt på offentlig og privat sektor

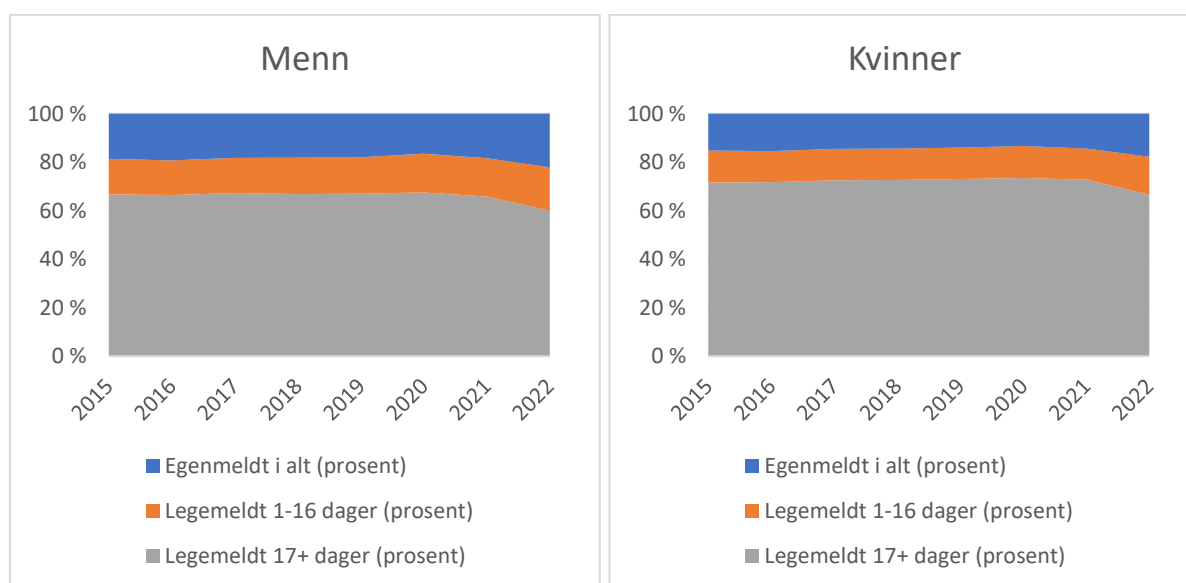

Figur A2. Utdanningssammensetning blant sysselsatte 1993-2019

A3. Egenmeldt og legemeldt sykefravær

Som vist i figuren under er andelen av det totale sykepengemottak som utgjøres av korte perioder relativt stabil over tid hvis man ser bort fra en viss øking i egenmeldt fravær under koronapandemien (som faller utenfor tidsrommet vi ser på her). Det virker derfor rimelig å anta at utelatelsen av de korteste periodene primært vil resultere i en nivåforskyvning.

Selv om de korte perioders andel av det totale sykepengemottaket er noenlunde konstant over tid, er det mulig at utviklingen varierer på tvers av aldersgrupper. Dette ville innebære en risiko for en skjeve resultater. Datakilden anvendt i figuren over tillater oss dessverre ikke å fordele på alder.

Note: Andel av det samlede sykepengemottaket (i måneder) som utgjøres av fraværperioder med ulik varighet. Kilde NAV.

Figur A3. Fordeling av tapt arbeidstid på varighetskategorier og fraværstype 2015-2022

A4. Detaljerte regresjonsresultater

Tabell A5: Regresjonsresultater (menn, 45-49 år):

	Model 1 (Baseline)	Model 2 (Utdanning)	Model 3 (Yrke)	Model 4 (Næring)	Model (Levealder)	Model 6 (Alt)
2004	-0,092 (0.006)	-0,096 (0.006)	-0,092 (0.006)	-0,092 (0.006)	-0,090 (0.006)	-0,093 (0.006)
2005	-0,139 (0.006)	-0,146 (0.006)	-0,139 (0.006)	-0,140 (0.006)	-0,135 (0.006)	-0,142 (0.006)
2006	-0,136 (0.006)	-0,146 (0.006)	-0,137 (0.006)	-0,137 (0.006)	-0,129 (0.006)	-0,139 (0.006)
2007	-0,157 (0.006)	-0,169 (0.006)	-0,159 (0.006)	-0,159 (0.006)	-0,151 (0.006)	-0,162 (0.006)
2008	-0,137 (0.006)	-0,148 (0.006)	-0,137 (0.006)	-0,138 (0.006)	-0,130 (0.006)	-0,139 (0.006)
2009	-0,071 (0.006)	-0,078 (0.006)	-0,070 (0.006)	-0,071 (0.006)	-0,062 (0.006)	-0,065 (0.006)
2010	-0,125 (0.006)	-0,127 (0.006)	-0,122 (0.006)	-0,124 (0.006)	-0,115 (0.006)	-0,114 (0.006)
2011	-0,158 (0.006)	-0,156 (0.006)	-0,153 (0.006)	-0,155 (0.006)	-0,146 (0.006)	-0,141 (0.006)
2012	-0,173 (0.006)	-0,167 (0.006)	-0,168 (0.006)	-0,169 (0.006)	-0,160 (0.006)	-0,151 (0.006)
2013	-0,174 (0.006)	-0,164 (0.006)	-0,166 (0.006)	-0,168 (0.006)	-0,160 (0.006)	-0,146 (0.006)
2014	-0,170 (0.006)	-0,155 (0.006)	-0,160 (0.006)	-0,163 (0.006)	-0,153 (0.006)	-0,135 (0.006)
2015	-0,168 (0.006)	-0,149 (0.006)	-0,154 (0.006)	-0,154 (0.006)	-0,150 (0.006)	-0,122 (0.006)
2016	-0,183 (0.006)	-0,159 (0.006)	-0,168 (0.006)	-0,169 (0.006)	-0,162 (0.006)	-0,133 (0.006)
2017	-0,189 (0.006)	-0,161 (0.006)	-0,173 (0.006)	-0,174 (0.006)	-0,166 (0.006)	-0,135 (0.006)
2018	-0,207 (0.006)	-0,174 (0.006)	-0,190 (0.006)	-0,191 (0.006)	-0,183 (0.006)	-0,148 (0.006)
2019	-0,210 (0.006)	-0,175 (0.006)	-0,192 (0.006)	-0,194 (0.006)	-0,185 (0.006)	-0,147 (0.006)
Alder	0,007 (0.001)	0,005 (0.001)	0,007 (0.001)	0,007 (0.001)		
Levealder	-	-	-	-	-0,007 (0.001)	-0,007 (0.001)
Utdanning						
<i>VGS</i>	-	-0,263 (0.004)	-	-	-	-0,202 (0.004)
<i>Univ.</i>	-	-0,494 (0.004)	-	-	-	-0,303 (0.004)
<i>Ukjent</i>	-	0,049 (0.035)	-	-	-	0,014 (0.034)
Yrke	-	-	JA	-	-	JA
Næring	-	-	-	JA	-	JA
N	2,513,527	2,513,527	2,513,527	2,513,527	2,513,527	2,513,527

Tabell A6: Regresjonsresultater (menn, 50-54 år):

	Model 1 (Baseline)	Model 2 (Utdanning)	Model 3 (Yrke)	Model 4 (Næring)	Model (Levealder)	Model 6 (Alt)
2004	-0,093 (0.006)	-0,091 (0.006)	-0,091 (0.006)	-0,093 (0.006)	-0,089 (0.006)	-0,087 (0.006)
2005	-0,153 (0.007)	-0,151 (0.007)	-0,152 (0.007)	-0,155 (0.007)	-0,147 (0.007)	-0,146 (0.007)
2006	-0,148 (0.007)	-0,147 (0.007)	-0,146 (0.007)	-0,151 (0.007)	-0,138 (0.007)	-0,137 (0.007)
2007	-0,173 (0.007)	-0,173 (0.007)	-0,171 (0.007)	-0,177 (0.007)	-0,164 (0.007)	-0,164 (0.007)
2008	-0,158 (0.007)	-0,161 (0.007)	-0,155 (0.007)	-0,161 (0.007)	-0,147 (0.007)	-0,147 (0.007)
2009	-0,106 (0.007)	-0,112 (0.007)	-0,101 (0.007)	-0,107 (0.007)	-0,091 (0.007)	-0,090 (0.007)
2010	-0,173 (0.007)	-0,182 (0.007)	-0,168 (0.007)	-0,175 (0.007)	-0,157 (0.007)	-0,158 (0.007)
2011	-0,187 (0.007)	-0,197 (0.007)	-0,182 (0.007)	-0,188 (0.007)	-0,168 (0.007)	-0,169 (0.007)
2012	-0,211 (0.007)	-0,222 (0.007)	-0,207 (0.007)	-0,213 (0.007)	-0,190 (0.007)	-0,193 (0.007)
2013	-0,212 (0.007)	-0,224 (0.007)	-0,208 (0.007)	-0,213 (0.007)	-0,190 (0.007)	-0,191 (0.007)
2014	-0,197 (0.007)	-0,205 (0.007)	-0,192 (0.007)	-0,198 (0.007)	-0,170 (0.007)	-0,167 (0.007)
2015	-0,206 (0.007)	-0,210 (0.007)	-0,197 (0.006)	-0,198 (0.007)	-0,177 (0.007)	-0,162 (0.007)
2016	-0,216 (0.007)	-0,216 (0.006)	-0,206 (0.006)	-0,208 (0.006)	-0,183 (0.007)	-0,167 (0.007)
2017	-0,220 (0.006)	-0,216 (0.006)	-0,211 (0.006)	-0,212 (0.006)	-0,185 (0.007)	-0,166 (0.007)
2018	-0,239 (0.006)	-0,231 (0.006)	-0,228 (0.006)	-0,230 (0.006)	-0,202 (0.007)	-0,180 (0.007)
2019	-0,239 (0.006)	-0,226 (0.006)	-0,226 (0.006)	-0,229 (0.006)	-0,200 (0.007)	-0,173 (0.007)
Alder	0,011 (0.001)	0,011 (0.001)	0,011 (0.001)	0,011 (0.001)		
Levealder	-	-	-	-	-0,012 (0.001)	-0,013 (0.001)
Utdanning						
<i>VGS</i>	-	-0,255 (0.004)	-	-	-	-0,191 (0.004)
<i>Univ.</i>	-	-0,506 (0.004)	-	-	-	-0,307 (0.005)
<i>Ukjent</i>	-	0,086 (0.048)	-	-	-	0,047 (0.048)
Yrke	-	-	JA	-	-	JA
Næring	-	-	-	JA	-	JA
N	2,310,137	2,310,137	2,310,137	2,310,137	2,310,137	2,310,137

Tabell A7: Regresjonsresultater (menn, 55-59 år):

	Model 1 (Baseline)	Model 2 (Utdanning)	Model 3 (Yrke)	Model 4 (Næring)	Model (Levealder)	Model 6 (Alt)
2004	-0,118 (0.007)	-0,115 (0.007)	-0,116 (0.007)	-0,118 (0.007)	-0,108 (0.007)	-0,106 (0.007)
2005	-0,189 (0.008)	-0,183 (0.007)	-0,185 (0.007)	-0,188 (0.008)	-0,175 (0.008)	-0,171 (0.007)
2006	-0,170 (0.008)	-0,161 (0.008)	-0,164 (0.008)	-0,169 (0.008)	-0,146 (0.008)	-0,140 (0.008)
2007	-0,205 (0.008)	-0,193 (0.008)	-0,197 (0.008)	-0,204 (0.008)	-0,185 (0.008)	-0,176 (0.008)
2008	-0,197 (0.008)	-0,182 (0.008)	-0,186 (0.008)	-0,195 (0.008)	-0,172 (0.008)	-0,158 (0.008)
2009	-0,146 (0.008)	-0,130 (0.008)	-0,131 (0.008)	-0,142 (0.008)	-0,113 (0.008)	-0,092 (0.008)
2010	-0,213 (0.008)	-0,195 (0.008)	-0,196 (0.008)	-0,208 (0.008)	-0,177 (0.008)	-0,154 (0.008)
2011	-0,238 (0.008)	-0,221 (0.008)	-0,221 (0.008)	-0,234 (0.008)	-0,197 (0.008)	-0,173 (0.008)
2012	-0,260 (0.008)	-0,244 (0.007)	-0,242 (0.007)	-0,256 (0.008)	-0,214 (0.008)	-0,190 (0.008)
2013	-0,267 (0.008)	-0,254 (0.007)	-0,250 (0.007)	-0,263 (0.008)	-0,217 (0.008)	-0,194 (0.008)
2014	-0,270 (0.008)	-0,261 (0.007)	-0,252 (0.007)	-0,267 (0.008)	-0,209 (0.008)	-0,188 (0.008)
2015	-0,275 (0.007)	-0,269 (0.007)	-0,256 (0.007)	-0,262 (0.007)	-0,209 (0.008)	-0,182 (0.008)
2016	-0,279 (0.007)	-0,276 (0.007)	-0,262 (0.007)	-0,267 (0.007)	-0,207 (0.008)	-0,182 (0.008)
2017	-0,292 (0.007)	-0,289 (0.007)	-0,275 (0.007)	-0,281 (0.007)	-0,215 (0.008)	-0,190 (0.008)
2018	-0,314 (0.007)	-0,311 (0.007)	-0,298 (0.007)	-0,304 (0.007)	-0,233 (0.008)	-0,209 (0.008)
2019	-0,319 (0.007)	-0,313 (0.007)	-0,303 (0.007)	-0,309 (0.007)	-0,232 (0.008)	-0,205 (0.008)
Alder	0,024 (0.001)	0,025 (0.001)	0,025 (0.001)	0,025 (0.001)		
Levealder	-	-	-	-	-0,028 (0.001)	-0,029 (0.001)
Utdanning						
<i>VGS</i>	-	-0,256 (0.005)	-	-	-	-0,186 (0.005)
<i>Univ.</i>	-	-0,550 (0.005)	-	-	-	-0,340 (0.005)
<i>Ukjent</i>	-	-0,032 (0.063)	-	-	-	-0,080 (0.062)
Yrke	-	-	JA	-	-	JA
Næring	-	-	-	JA	-	JA
N	2,063,248	2,063,248	2,063,248	2,063,248	2,063,248	2,063,248

Tabell A8: Regresjonsresultater (menn, 60-66 år):

	Model 1 (Baseline)	Model 2 (Utdanning)	Model 3 (Yrke)	Model 4 (Næring)	Model (Levealder)	Model 6 (Alt)
2004	-0,146 (0.011)	-0,140 (0.011)	-0,135 (0.011)	-0,143 (0.011)	-0,140 (0.011)	-0,129 (0.011)
2005	-0,245 (0.011)	-0,232 (0.011)	-0,227 (0.011)	-0,241 (0.011)	-0,236 (0.011)	-0,217 (0.011)
2006	-0,233 (0.011)	-0,216 (0.011)	-0,211 (0.011)	-0,228 (0.011)	-0,217 (0.011)	-0,192 (0.011)
2007	-0,282 (0.011)	-0,264 (0.011)	-0,258 (0.011)	-0,277 (0.011)	-0,270 (0.011)	-0,243 (0.011)
2008	-0,282 (0.011)	-0,263 (0.011)	-0,257 (0.011)	-0,277 (0.011)	-0,266 (0.011)	-0,238 (0.011)
2009	-0,216 (0.011)	-0,194 (0.011)	-0,186 (0.011)	-0,207 (0.011)	-0,194 (0.011)	-0,155 (0.011)
2010	-0,324 (0.011)	-0,297 (0.011)	-0,291 (0.011)	-0,316 (0.011)	-0,301 (0.011)	-0,260 (0.011)
2011	-0,360 (0.011)	-0,329 (0.011)	-0,324 (0.011)	-0,351 (0.011)	-0,333 (0.011)	-0,287 (0.010)
2012	-0,398 (0.010)	-0,366 (0.010)	-0,361 (0.010)	-0,387 (0.010)	-0,369 (0.010)	-0,319 (0.010)
2013	-0,412 (0.010)	-0,378 (0.010)	-0,372 (0.010)	-0,400 (0.010)	-0,379 (0.010)	-0,326 (0.010)
2014	-0,415 (0.010)	-0,381 (0.010)	-0,374 (0.010)	-0,403 (0.010)	-0,377 (0.010)	-0,321 (0.010)
2015	-0,416 (0.010)	-0,383 (0.010)	-0,373 (0.010)	-0,393 (0.010)	-0,375 (0.010)	-0,309 (0.010)
2016	-0,439 (0.010)	-0,406 (0.010)	-0,397 (0.010)	-0,417 (0.010)	-0,394 (0.010)	-0,328 (0.010)
2017	-0,445 (0.010)	-0,413 (0.010)	-0,404 (0.010)	-0,425 (0.010)	-0,396 (0.010)	-0,333 (0.010)
2018	-0,459 (0.010)	-0,430 (0.010)	-0,420 (0.010)	-0,442 (0.010)	-0,408 (0.010)	-0,348 (0.010)
2019	-0,461 (0.010)	-0,437 (0.010)	-0,423 (0.010)	-0,445 (0.010)	-0,406 (0.010)	-0,349 (0.010)
Alder	0,015 (0.001)	0,020 (0.001)	0,018 (0.001)	0,015 (0.001)		
Levealder	-	-	-	-	-0,019 (0.001)	-0,022 (0.001)
Utdanning						
<i>VGS</i>	-	-0,278 (0.006)	-	-	-	-0,196 (0.006)
<i>Univ.</i>	-	-0,598 (0.006)	-	-	-	-0,390 (0.007)
<i>Ukjent</i>	-	-0,194 (0.090)	-	-	-	-0,187 (0.089)
Yrke	-	-	JA	-	-	JA
Næring	-	-	-	JA	-	JA
N	1,850,674	1,850,674	1,850,674	1,850,674	1,850,674	1,850,674

Tabell A9: Regresjonsresultater (kvinner, 45-49 år):

	Model 1 (Baseline)	Model 2 (Utdanning)	Model 3 (Yrke)	Model 4 (Næring)	Model (Levealder)	Model 6 (Alt)
2004	-0,113 (0.007)	-0,114 (0.007)	-0,111 (0.007)	-0,112 (0.007)	-0,110 (0.007)	-0,111 (0.007)
2005	-0,183 (0.007)	-0,186 (0.007)	-0,178 (0.007)	-0,183 (0.007)	-0,180 (0.007)	-0,181 (0.007)
2006	-0,149 (0.007)	-0,152 (0.007)	-0,141 (0.007)	-0,148 (0.007)	-0,146 (0.007)	-0,144 (0.007)
2007	-0,156 (0.007)	-0,159 (0.007)	-0,144 (0.007)	-0,153 (0.007)	-0,152 (0.007)	-0,148 (0.007)
2008	-0,154 (0.008)	-0,155 (0.008)	-0,139 (0.007)	-0,149 (0.007)	-0,149 (0.008)	-0,140 (0.007)
2009	-0,124 (0.008)	-0,118 (0.008)	-0,104 (0.008)	-0,120 (0.008)	-0,118 (0.008)	-0,102 (0.008)
2010	-0,185 (0.007)	-0,172 (0.007)	-0,161 (0.007)	-0,179 (0.007)	-0,178 (0.007)	-0,154 (0.007)
2011	-0,191 (0.007)	-0,173 (0.007)	-0,164 (0.007)	-0,183 (0.007)	-0,183 (0.007)	-0,152 (0.007)
2012	-0,211 (0.007)	-0,187 (0.007)	-0,180 (0.007)	-0,202 (0.007)	-0,204 (0.007)	-0,166 (0.007)
2013	-0,223 (0.007)	-0,194 (0.007)	-0,189 (0.007)	-0,212 (0.007)	-0,214 (0.007)	-0,171 (0.007)
2014	-0,192 (0.007)	-0,157 (0.007)	-0,156 (0.007)	-0,181 (0.007)	-0,180 (0.007)	-0,135 (0.007)
2015	-0,194 (0.007)	-0,154 (0.007)	-0,156 (0.007)	-0,182 (0.007)	-0,182 (0.007)	-0,133 (0.007)
2016	-0,208 (0.007)	-0,163 (0.007)	-0,170 (0.007)	-0,198 (0.007)	-0,195 (0.007)	-0,145 (0.007)
2017	-0,203 (0.007)	-0,153 (0.007)	-0,164 (0.007)	-0,195 (0.007)	-0,190 (0.007)	-0,137 (0.007)
2018	-0,226 (0.007)	-0,172 (0.007)	-0,186 (0.007)	-0,218 (0.007)	-0,213 (0.007)	-0,157 (0.007)
2019	-0,221 (0.007)	-0,162 (0.007)	-0,179 (0.007)	-0,212 (0.007)	-0,206 (0.007)	-0,148 (0.007)
Alder	0,006 (0.001)	0,004 (0.001)	0,005 (0.001)	0,006 (0.001)		
Levealder	-	-	-	-	-0,007 (0.001)	-0,004 (0.001)
Utdanning						
<i>VGS</i>	-	-0,185 (0.005)	-	-	-	-0,139 (0.005)
<i>Univ.</i>	-	-0,368 (0.005)	-	-	-	-0,242 (0.006)
<i>Ukjent</i>	-	0,077 (0.046)	-	-	-	0,028 (0.046)
Yrke	-	-	JA	-	-	JA
Næring	-	-	-	JA	-	JA
N	2,226,942	2,226,942	2,226,942	2,226,942	2,226,942	2,226,942

Tabell A10: Regresjonsresultater (kvinner, 50-54 år):

	Model 1 (Baseline)	Model 2 (Utdanning)	Model 3 (Yrke)	Model 4 (Næring)	Model (Levealder)	Model 6 (Alt)
2004	-0,117 (0.008)	-0,115 (0.008)	-0,115 (0.008)	-0,118 (0.008)	-0,113 (0.008)	-0,113 (0.008)
2005	-0,170 (0.008)	-0,166 (0.008)	-0,167 (0.008)	-0,174 (0.008)	-0,165 (0.008)	-0,165 (0.008)
2006	-0,130 (0.008)	-0,125 (0.008)	-0,125 (0.008)	-0,135 (0.008)	-0,124 (0.008)	-0,125 (0.008)
2007	-0,144 (0.008)	-0,138 (0.008)	-0,138 (0.008)	-0,149 (0.008)	-0,138 (0.008)	-0,137 (0.008)
2008	-0,149 (0.008)	-0,144 (0.008)	-0,141 (0.008)	-0,154 (0.008)	-0,141 (0.008)	-0,140 (0.008)
2009	-0,153 (0.008)	-0,150 (0.008)	-0,142 (0.008)	-0,162 (0.008)	-0,144 (0.008)	-0,143 (0.008)
2010	-0,220 (0.008)	-0,218 (0.008)	-0,205 (0.008)	-0,226 (0.008)	-0,210 (0.008)	-0,207 (0.008)
2011	-0,229 (0.008)	-0,227 (0.008)	-0,211 (0.008)	-0,234 (0.008)	-0,217 (0.008)	-0,211 (0.008)
2012	-0,233 (0.008)	-0,231 (0.008)	-0,211 (0.008)	-0,236 (0.008)	-0,223 (0.008)	-0,212 (0.008)
2013	-0,251 (0.008)	-0,246 (0.008)	-0,225 (0.008)	-0,252 (0.008)	-0,238 (0.008)	-0,223 (0.008)
2014	-0,229 (0.008)	-0,217 (0.008)	-0,199 (0.008)	-0,227 (0.008)	-0,212 (0.008)	-0,190 (0.008)
2015	-0,227 (0.008)	-0,211 (0.008)	-0,195 (0.008)	-0,223 (0.008)	-0,211 (0.008)	-0,180 (0.008)
2016	-0,246 (0.008)	-0,224 (0.008)	-0,210 (0.008)	-0,240 (0.008)	-0,229 (0.008)	-0,193 (0.008)
2017	-0,233 (0.008)	-0,206 (0.008)	-0,195 (0.008)	-0,226 (0.008)	-0,215 (0.008)	-0,173 (0.008)
2018	-0,255 (0.008)	-0,223 (0.008)	-0,214 (0.008)	-0,246 (0.008)	-0,235 (0.008)	-0,189 (0.008)
2019	-0,238 (0.008)	-0,202 (0.008)	-0,195 (0.008)	-0,229 (0.008)	-0,217 (0.008)	-0,167 (0.008)
Alder	0,009 (0.001)	0,008 (0.001)	0,008 (0.001)	0,009 (0.001)		
Levealder	-	-	-	-	-0,010 (0.001)	-0,008 (0.001)
Utdanning						
<i>VGS</i>	-	-0,189 (0.005)	-	-	-	-0,140 (0.005)
<i>Univ.</i>	-	-0,359 (0.005)	-	-	-	-0,224 (0.006)
<i>Ukjent</i>	-	0,107 (0.070)	-	-	-	0,046 (0.069)
Yrke	-	-	JA	-	-	JA
Næring	-	-	-	JA	-	JA
N	2,031,219	2,031,219	2,031,219	2,031,219	2,031,219	2,031,219

Tabell A11: Regresjonsresultater (kvinner, 55-59 år):

	Model 1 (Baseline)	Model 2 (Utdanning)	Model 3 (Yrke)	Model 4 (Næring)	Model (Levealder)	Model 6 (Alt)
2004	-0,131 (0.009)	-0,127 (0.009)	-0,130 (0.009)	-0,131 (0.009)	-0,124 (0.009)	-0,122 (0.009)
2005	-0,207 (0.009)	-0,200 (0.009)	-0,205 (0.009)	-0,210 (0.009)	-0,199 (0.009)	-0,196 (0.009)
2006	-0,162 (0.009)	-0,152 (0.009)	-0,159 (0.009)	-0,166 (0.009)	-0,153 (0.009)	-0,150 (0.009)
2007	-0,193 (0.009)	-0,180 (0.009)	-0,188 (0.009)	-0,198 (0.009)	-0,184 (0.009)	-0,178 (0.009)
2008	-0,201 (0.009)	-0,184 (0.009)	-0,193 (0.009)	-0,206 (0.009)	-0,189 (0.009)	-0,180 (0.009)
2009	-0,196 (0.009)	-0,178 (0.009)	-0,187 (0.009)	-0,208 (0.009)	-0,182 (0.009)	-0,174 (0.009)
2010	-0,272 (0.009)	-0,252 (0.009)	-0,261 (0.009)	-0,284 (0.009)	-0,257 (0.009)	-0,247 (0.009)
2011	-0,256 (0.009)	-0,236 (0.009)	-0,244 (0.009)	-0,269 (0.009)	-0,237 (0.009)	-0,228 (0.009)
2012	-0,294 (0.009)	-0,273 (0.009)	-0,281 (0.009)	-0,308 (0.009)	-0,278 (0.009)	-0,267 (0.009)
2013	-0,301 (0.009)	-0,281 (0.009)	-0,286 (0.009)	-0,314 (0.009)	-0,281 (0.009)	-0,269 (0.009)
2014	-0,282 (0.009)	-0,264 (0.009)	-0,265 (0.009)	-0,295 (0.009)	-0,256 (0.009)	-0,245 (0.009)
2015	-0,299 (0.009)	-0,282 (0.009)	-0,279 (0.009)	-0,309 (0.009)	-0,274 (0.009)	-0,259 (0.009)
2016	-0,314 (0.009)	-0,296 (0.009)	-0,290 (0.009)	-0,322 (0.009)	-0,287 (0.009)	-0,270 (0.009)
2017	-0,309 (0.009)	-0,291 (0.009)	-0,283 (0.009)	-0,316 (0.009)	-0,282 (0.009)	-0,261 (0.009)
2018	-0,329 (0.009)	-0,309 (0.009)	-0,300 (0.009)	-0,334 (0.009)	-0,299 (0.009)	-0,274 (0.009)
2019	-0,321 (0.009)	-0,295 (0.009)	-0,288 (0.009)	-0,323 (0.009)	-0,288 (0.009)	-0,256 (0.009)
Alder	0,014 (0.001)	0,014 (0.001)	0,014 (0.001)	0,014 (0.001)		
Levealder	-	-	-	-	-0,016 (0.001)	-0,015 (0.001)
Utdanning						
<i>VGS</i>	-	-0,194 (0.005)	-	-	-	-0,142 (0.005)
<i>Univ.</i>	-	-0,339 (0.005)	-	-	-	-0,213 (0.007)
<i>Ukjent</i>	-	0,006 (0.100)	-	-	-	-0,047 (0.098)
Yrke	-	-	JA	-	-	JA
Næring	-	-	-	JA	-	JA
N	1,766,140	1,766,140	1,766,140	1,766,140	1,766,140	1,766,140

Tabell A12: Regresjonsresultater (kvinner, 60-66 år):

	Model 1 (Baseline)	Model 2 (Utdanning)	Model 3 (Yrke)	Model 4 (Næring)	Model (Levealder)	Model 6 (Alt)
2004	-0.140 (0.013)	-0.135 (0.013)	-0.137 (0.013)	-0.137 (0.013)	-0.127 (0.013)	-0.121 (0.013)
2005	-0.275 (0.014)	-0.265 (0.014)	-0.268 (0.014)	-0.272 (0.014)	-0.257 (0.014)	-0.247 (0.014)
2006	-0.237 (0.014)	-0.223 (0.014)	-0.229 (0.014)	-0.235 (0.014)	-0.220 (0.014)	-0.207 (0.014)
2007	-0.293 (0.013)	-0.277 (0.013)	-0.284 (0.013)	-0.292 (0.013)	-0.276 (0.013)	-0.262 (0.013)
2008	-0.293 (0.013)	-0.274 (0.013)	-0.284 (0.013)	-0.293 (0.013)	-0.272 (0.013)	-0.256 (0.013)
2009	-0.330 (0.013)	-0.308 (0.013)	-0.321 (0.013)	-0.338 (0.013)	-0.305 (0.013)	-0.289 (0.013)
2010	-0.427 (0.013)	-0.402 (0.013)	-0.417 (0.013)	-0.436 (0.013)	-0.398 (0.013)	-0.381 (0.013)
2011	-0.425 (0.013)	-0.396 (0.013)	-0.414 (0.013)	-0.436 (0.013)	-0.389 (0.013)	-0.370 (0.013)
2012	-0.432 (0.013)	-0.401 (0.013)	-0.421 (0.013)	-0.443 (0.013)	-0.403 (0.013)	-0.382 (0.013)
2013	-0.463 (0.013)	-0.429 (0.013)	-0.450 (0.013)	-0.474 (0.013)	-0.425 (0.013)	-0.402 (0.013)
2014	-0.470 (0.013)	-0.434 (0.013)	-0.455 (0.013)	-0.481 (0.013)	-0.421 (0.013)	-0.396 (0.013)
2015	-0.491 (0.013)	-0.454 (0.013)	-0.475 (0.013)	-0.502 (0.013)	-0.442 (0.013)	-0.414 (0.013)
2016	-0.508 (0.012)	-0.470 (0.012)	-0.492 (0.012)	-0.520 (0.012)	-0.458 (0.012)	-0.430 (0.012)
2017	-0.511 (0.012)	-0.472 (0.012)	-0.494 (0.012)	-0.524 (0.012)	-0.461 (0.012)	-0.431 (0.012)
2018	-0.539 (0.012)	-0.500 (0.012)	-0.520 (0.012)	-0.551 (0.012)	-0.483 (0.012)	-0.452 (0.012)
2019	-0.537 (0.012)	-0.501 (0.012)	-0.516 (0.012)	-0.548 (0.012)	-0.476 (0.012)	-0.445 (0.012)
Alder	0.028 (0.001)	0.028 (0.001)	0.030 (0.001)	0.029 (0.001)		
Levealder	-	-	-	-	-0.032 (0.001)	-0.034 (0.001)
Utdanning						
<i>VGS</i>	-	-0,234 (0.007)	-	-	-	-0,157 (0.007)
<i>Univ.</i>	-	-0,366 (0.007)	-	-	-	-0,233 (0.009)
<i>Ukjent</i>	-	-0,155 (0.155)	-	-	-	-0,136 (0.152)
Yrke	-	-	JA	-	-	JA
Næring	-	-	-	JA	-	JA
N	1,481,491	1,481,491	1,481,491	1,481,491	1,481,491	1,481,491